

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 -- Cor.
Pe jumătate an 14 -- "
Pe 3 luni . . . 7 -- "
Pe o lună . . . 2-40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 -- franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1. a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 cl.

Manuscrisurile nu se ia-
napoiază.

Insemnătatea elementului român în politica statelor europene (Articol venit din afară)

II.

Cum am amintit, armata Germaniei e de model, iar marina e în desvoltare avântată.

Sub constelațiunea schițată mai înainte, e evident că pe mare, Germania ar fi constrânsă a se ține în defensivă, și este aproape sigur, că flotele puternice ale Angliei și Franței, cât și a Italiei și Rusiei, ar domina pe toate mările.

Iar luptele decisive pe uscat se vor da.

Germania va trebui să întrebuițeze $\frac{2}{3}$ din puterea sa armată contra forțelor unite ale Franței și Angliei, iar cu a treia parte ar ajutama Austria contra Rusiei, căci monarhia austro-ungară ar avea să lupte atât cu Rusia, cât și cu Italia și cu statele mici din Balcan.

E întrebare, putea-va purta Austro-Ungaria singură această luptă cu rezultat favorabil? Evident aceasta e imposibil, și din cauza aceasta conducătorii politicii germane și au pus întrebarea, cine oare ar putea a le fi întru ajutor la executarea politicii lor?

După cele spuse se crede că România are motive puternice de a se alipi de Germania și Austro-Ungaria, cum deja de mult se află în legături de prietenie cu statele numite.

Firul roșu al acestor planuri ar fi: să formeze Germania, Austro-Ungaria și România *zid puternic* care începe la Marea de Ost și se termină la Marea Neagră, și prin care elementul slav de nord e despărțit de cel de sud. Frontul acestui zid țintește spre nord, dar are inimi și la spate. Cum să se paralizeze aceștia?

Acțiunea monarhiei habsburgice și a României cu grosul armatelor lor e angajată în *contra* Rusiei și dacă va să aibă rezultate efective, nu ar fi bine dacă ar fi constrânsă să dispună o prea mare parte a armatelor contra Italiei și a statelor balcanice. Din acest motiv ar face Turcia și eventual Grecia servicii mari dacă ar paraliza acțiunile acelor.

Acesta este rezultatul diplomaților și al strategilor germani pentru cazul dacă Italia ar eși din alianța triplă și ar întări și-rurile puterilor adversare care ar forma atunci o „alianță quadruplă“.

Cum am amintit deja, despre luptele care s'ar desvolta între Germania și Franța aliată cu Anglia, nu voim să intrăm în procciri ci ne mărginim la posibilitățile luptelor în sudul și ostul Europei.

Combi-nația grupărei amintite este *minimul* care e de lipsă pentru *efectuarea fericită* a luptelor, deci *nici un apărător nu e permis să lipsească dela apărarea acestui zid*.

Din aceasta reese clar și convingător,

că elementul german care conduce lupta în contra extinderii puternice a slavismului, are neîncunjurabilă necesitate atât de baionetele elementului maghiar cât și de baionetele elementului român.

Până a ajuns la concluziunea aceasta naturală, a trecut politica elementului german prin multe faze greșite.

După războiul din 1866, Bismarck a cruțat, întrucât s'a putut, Austria, voind a o face din adversar prietină, ce i-a și succed. După crearea dualismului s'a stabilit, să domineze în Austria germanii, iar în Ungaria maghiarii, dându-le mână liberă să formeze ei un stat puternic și bine înche-gat, care ar fi în stare să pună sutele de mii de baionete ale popoarelor din Ungaria în serviciul politicii germane. S'au și pus maghiarii pe lucru, și cu toate mijloacele, în cele mai multe cazuri chiar în cea mai flagrantă contrazicere cu drepturile omenești, au lucrat la transformarea Ungariei din stat poliglot în stat național maghiar.

Resultatul politicii brusce a maghiarilor a fost că popoarele apăsate, deosebit *românii* cu $3\frac{1}{2}$ milioane de suflete, au opus rezistență îndârjită tendințelor de maghiarizare, și s'au consolidat în națiuni conștii de limba și originea lor, astfel că astăzi maghiarii, afară de jidani poate, nici un prietin credincios nu mai au în jurul lor, atât în țară cât și peste frontiere.

Imprejurările pomenite nu au putut rămânea neobservate de bărbații de stat ai Germaniei și ai Austriei; însă ei au sperat, că în fine totuși le va succede maghiarilor a-și ajunge ținta.

Postulatul psihologic în Istorie

de A. D. Xenopol

II.

Acum să examinăm suportul logic pe care se razimă psihologia și cele două științi, deaproape înrudite de dânsa: istoria și sociologia.

Toate aceste științi presupun că sufletul semenilor noștri nu se deosebește de al nostru decât sub raportul conținutului și nicidecum sub acel al formei, al angrenărilor, al mecanismului său. În adevăr, ideile care constituiesc conținutul spiritului trebuie să fie altele în fiecare mediu fizic și social diferit. Din contra chipul de a gândi, deci legile logice, sentimentele, prin urmare resorturile care agită sufletul omenesc, ca și legile psihologice care dirijază formarea noțiunilor și acțiunea lor reciprocă, nu pot fi schimbate și au fost în toate timpurile aceleași. Dacă spiritul progresează, se datorește ideilor care vin să-l populeze și nu perfecționării mecanismului său, sau forței care pune acest mecanism în mișcare. Cei dintâi oameni au fost tot atât de inteligenți, tot atât de inventivi și au posedat scânteieri geniale tot atât de puternice ca și cei de astăzi. Descoperirea roții sau a sfredelului a trebuit să germineze în spirite tot atât de bine condiționate ca și a celui care a născocit mașina cu vapor. În alte sfere ale gândirii, cânturile homerice pot rivaliza cu orice creațiune poetică din timpul nostru. Oameni ca Buda, Moisi, Isus

Hristos, cari și-au întins influența asupra atâtor milioane dintre semenii lor și în timp de atâtea secole, sunt cel puțin egali, dacă nu superiori ca forță intelectuală geniilor din zilele noastre.

Urmează, că merită considerația unui adevăr principial, că *spiritul omenesc poate să difere în ceea ce privește conținutul, dar ca esență, rămâne același, pretutindeni și în toate timpurile*. Acest principiu de identitate constituțională a spiritului uman e aplicat în fiecare clipă de psihologie, istorie și sociologie.

Când psihologia stabilește legi cari guvernează aceste fenomene, ea se bazează sau pe observația introspectivă a aceluia care le formulează, sau pe interpretarea mișcărilor și aspectelor semenilor noștri cari ne fac să ajungem dela o asemănare sau identitate exterioară la o asemănare sau identitate interioară. Inducția, care ajută în psihologie la formularea legilor, se lovește în această știință de greutăți cu mult mai mari decât acelea, pe cari le întâmpină în științele faptelor naturale, căci legile psihologice sunt rezultatul mai multor observațiuni a unor anumite fenomene, ce nu se repetă identic; fiindcă repetiția lor se face de spirite diferite.

Cu toată piedeca aceasta, psihologia nu formulează mai puține legi cari să se verifice în chip absolut.

Sociologia, care se bazează pe psihologia mulțimei și masselor cari produc faptele sociale, dă naștere unei digresiuni și mai mari între premise și concluzie, știut fiind, că după ce a între-

buintat metoda psihologică pentru stabilirea legilor sociale, compară între ele aceste generalizări de douăori exterioare spiritului care le formulează — și cu toate acestea sociologia a reușit să se consolideze tot mai mult ca o știință care promite pentru viitor.

Cât despre istorie, se folosește mai ales de psihologia individuală a tuturor personajelor și a tuturor individuațiilor mai mult sau mai puțin însemnate, pe cari le întâlnește în drum, mărind piedecile de învins prin necesitatea de a pătrunde la fiecare dată alte conținuturi psihice.

Totuș niciodată, deaproape 2500 de ani de când se scrie istorie, începând numai dela Herodot, nici un istoric nu și-a imaginat că oamenii din trecut, ale căror fapte le expun, ar fi gândit, simțit sau acționat altfel de cum făceau ei înșși.

Psihologi, sociologi sau istorici, toți cei ce studiază pe oameni, admit ca bază a investigațiilor lor desăvârșita identitate a sufletului și spiritului uman.

Pe ce se razimă această interpretare universală a faptelor, datorite activității omenești? Care e rațiunea care ne autoriză să ajungem la concluzia că ceea ce se petrece în creerul nostru se petrece și în creerul celorlalți oameni?

Psihologia a dat un răspuns care a făcut să distrugă fundamentul pe care se sprijină, împreună cu celelalte două științi: Istoria și sociologia. Psihologia susține: *concluziile cari privesc sufletul altora sunt rezultatul cugetării prin analogie*. Pentru a nu cita decât pe unul dintre numeroșii psihologi

Intr'aceea după războiul româno-rusoturc, în care armata română a dovedit vitejie admirabilă, prin care a scăpat trupele rusești de o baie rece în undele Dunărei, dacă cumva n'ar fi preferit marele duce a depune armele înaintea turcilor disprețuiți, vestitul Osman predă sabia sa bravului dar prea modestului colonel român Cerchez, și cu steagurile și tunurile cucerite se întoarce acasă armata română de pe câmpiile sângeroase ale Bulgariei, ca să plângă după Basarabia răpită...

Dar România devenită independentă se pune pe muncă, din tunurile glorios cucerite făurește coroana de oțel și cu însuflețire o pune pe capul meritosului beliduce, acum rege al României.

Consolidarea continuă a românilor din Ungaria, dar mai ales prosperarea rapidă a României pe toate terenele, cât și crearea unei armate excelent echipate și instruite, a dat tot mai mult de gândit politicianilor germani, silindu-i a cumpăni, că oare n'ar fi greșală dacă ar continua ei a ignora acest element, care din contră, cu timpul ar putea deveni un factor însemnat în politica germană.

Mult am așteptat până în fine au înțeles ei, că nu au destul cu baionetele ce le pun la dispoziție maghiarii, ci inevitabil au lipsă și de sprijinul românilor. Urmarea acestei convingeri a fost concluzia: „*Avem lipsă de România și trebuie s'o câștigăm cu orice preț pentru politica noastră*“.

— Dar oare România nu va face dificultăți din cauza connaționalilor săi din Ungaria dați pradă maghiarilor, care îi neîndreptătesc în mod barbar?

— Nici vorbă. România infuriată pe ruși pentru răpirea Basarabiei, nu va ezita a se alia cu noi și nu va gândi la românii din Ungaria. În fine regele Carol va ști ce are să facă“.

Mai erau unii pesimiști cari se întrebau, că „oare între anumite împrejurări n'ar fi posibil ca poporul român să facă o politică contrară cu voința regelui?“

cari susțin această teză, vom reproduce cuvintele filozofului și pedagogului german Dittes, care spune: „nu știm printr'un mijloc imediat că ceilalți oameni posedă o viață psihică identică cu a noastră. Dar fiindcă semenii noștri se aseamănă cu noi prin aspect, mișcare, grai, expresie fizionomică și așa mai departe, presupunem că au și un suflet analog cu al nostru“.

Astfel stând lucrurile, și dacă psihologia, istoria și sociologia, cari au ca fundament cunoașterea de noi înșine, n'ar avea pretenția să răspândească adevărurile lor asupra umanității întregi, în virtutea numai a celei mai nesigure dintre toate judecățile, judecata analogică, ele nu vor putea constitui niciodată discipline științifice; ele nu vor putea statornici nici odată siguranța în principiile lor, ei numai probabilitate, căci judecata analogică nu poate autoriza nici când o altă concluzie decât una probabilă.

Nu trebuie să se confunde judecata analogică cu judecata inductivă, cu care are oarecare asemănare exterioară, amândouă având concluzii ce rezultă din trecerea dela puțin la mai mult, căci, pe când judecata inductivă generalizează prin anticipație repetiția unui fapt — repetiție, care indică că judecata se afla pe calea constanței fenomenelor naturale și autoriză, de concluzie, o lege — judecata analogică rezultă din ciocnirea unor elemente date cu altele, cari se presupuneau că există. *Judecata analogică nu se sprijină pe o credință inerentă spiritului, care să-i deie autoritatea de care e lipsă ca formă logică.* Trage, foarte simplu, concluzii dela parte la tot, și nu parvine decât la un rezultat probabil și ipotetic.

Această natură a judecății analogice va exclude posibilitatea că materiile disciplinare, cari vor

Dar și aceștia au tăcut cu timpul; și sbirii cu pene de cocș, smulgeau în dragă voie pantlicele tricolore de pe hainele fetițelor noastre și vărsau sângele flăcăilor noștri.

Vine vara anului 1908/9, când în ianuarie nimeni nu mai dubita în erumperea războiului, atât de agresiv se gira mica Serbie față de monarhia austro-ungară. Peste așteptare se liniștesc însă valurile. Franța se desgustă întâi, neaflând fără Italia legată încă de tripla alianță, șansele triumfului destul de sigure ca să-și poată risca miliardele sale în un război contra Germaniei puternic înarmate. Firește, Rusia, scrâșnind din dinți, își vără și ea în teacă sabia de jumătate trasă, iar Anglia, urzitorul se retrage cu un gest care zicea: *altădată*.

Lumea se întreba cum să-și explice această desarmare grabnică? Se știe că Italia, deși aliata Germaniei și Austro-Ungariei, totuși n'ar fi luptat contra Franței, Rusiei și Angliei ci în cel mai bun caz ar fi observat neutralitate, stând cu „arma la picior“.

Oamenii erau încă nedumeriți, când deodată iată că prințul moștenitor al Germaniei vine, sărută mâna reginei Elisaveta, și strânge afectuos mâna regelui Carol. Nu mult după aceea vine prințul moștenitor al monarhiei habsburgice la Sinaia, își prezintă soția suveranilor români, sărută mâna reginei Elisaveta, afectuos strânge mâna regelui Carol, și se amestecă voios în șirurile poporului românesc adunat, care-l primește cu inimă deschisă.

De ce au venit? Oare numai pentru ochii frumoși ai româncelor noastre. Nu! Vizitele acestea au fost semn de mulțumire și recunoștință pentru că *România în acel moment extrem de critic a stat credincioasă și neclintită pe partea Germaniei și a Austro-Ungariei, cu care a fost gata a merge în luptă.*

Să calculăm nițel: România dispune de o armată până la 400 mii oameni, din care cu 250,000 de calitate primă a fost

să sprijine adevărul pe fapte omenesti, să-și bazeze concluzia lor pe dânsa. Iată pentru ce trebuie căutat, o altă interpretare a principiului care călăuzește cercetările psihologice, istorice și sociologice: identitatea, în timp și spațiu, a sufletului omenesc; de unde rezultă că studiul propriului său eu poate perfect autoriza generalizări, cari să se extindă și asupra eului altora.

Fundamentul identității sufletului omenesc, identitate admisă de toată lumea, nu poate fi decât de natură axiomatică. Aceasta e o credință inconștientă, un principiu absolut, de aceeași natură ca și credința în producerea regulată a fenomenelor naturale. Această credință există întotdeauna, sub altă formă, transportată din domeniul materiei în cel al spiritului. *Cum admitem ca principiu nediscutabil constanța în săvârșirea fenomenelor naturale, tot așa considerăm nediscutabilă identitatea reproducerii actelor intelectuale.* Dacă pământul se va învărti mereu în jurul său și va face revoluția în jurul soarelui, și spiritul va gândi, simți și acționa deasemeni în același chip, cât timp vor fi oameni pe pământ. Credința în veșnicia fenomenelor naturale se repetă și pentru cea a fenomenelor intelectuale.

Concluzia care reese din studiul nostru este, că dacă identitatea sufletului omenesc și a funcționării sale e un adevăr axiomatic, atunci Psihologia, Istoria și Sociologia posedă o bază tot atât de solidă ca și științele naturale și sânt tot atât de sigure în rezultatele lor ca și științele a-priorice cari se sprijină pe axiome, știut fiind că ultimile principii cari le servesc ca temelie pornesc de asemeni din inconștient, din această adâncime întunecoasă care face parte din misterul ce ne înconjură și în care e înfipță flacăra inteligenței noastre.

gata a lua ofensiva. Punem cazul că diplomația rusă ar fi răușit să o atragă în apele sale, promițându-i domnia peste Ardeal și Bucovina 250,000 soldați ruși rămâneau liberi pentru a întregi armata principală a Rusiei ce înainta peste Galiția, spre Budapesta și Viena. Prin aceasta Austria era constrânsă a trimite 250,000 contra armatei române, deci a se slăbi cu 250,000 față de ruși în timp ce ei se întăresc cu 250,000 oameni. Diferința e deci de 500,000 baionete.

Urmările acestei constelațiuni nu se poate descrie; atâta e sigur, că „impănaților“ li-ar fi trecut pofta să rupă tricolorul român de pe edificiile publice ale Budapestei.

Dar România a fost credincioasă, și-a ținut cuvântul și a stat neclintită, umăr la umăr lângă monarhia noastră și a devenit astfel punctul decizător, „*das Zünglein an der Waage*“. Aceasta a avut ca urmare dubitarea francezilor că Rusia cu armata sa dela bătăliile din Manciuria încă nu destul reorganizată, ar avea șanse de a răuși în o luptă contra Austro-Ungariei și României. Dovadă evidentă, că și pe câmpul șachului politic un pion bine condus poate decide lupta.

Națiunea cea mai nepopulară. Sub acest titlu ziarul „Világ“ publică un lung articol din care reținem următorul pasaj:

„Astăzi probabil de pe întreg globul pământesc, ungurii sunt națiunea cea mai puțin populară. Legenda veche, că suntem o națiune iubitoare de libertate, eroică și cavaleră, s'a destrămat. Astăzi lumea ne cunoaște ca o națiune rafinată orientată în practice politice și care apasă națiunile mai slabe. Deci, și până atunci, când se va putea nimici baza acestei acuze printr'o astfel de prefacere generală a întregului sistem social și politic unguresc, care să facă posibilă ajungerea la drepturi a naționalităților și claselor apăsată, trebuie să protestăm în contra faptului de a se forma această opinie despre unguri, ca națiune.“

Trebuie arătat și dovedit temeinic străinătății, că acuzele ei pe nedreptul ating întreaga națiune, deoarece numai o mică parte, staturile conducătoare și superioare sunt vinovate de acestea. Afirmăția rușinoasă, că ungurii apasă naționalitățile trebuie modificată așa fel, că clasa dominantă ungurească apasă clasele inferioare ungurești și naționalitățile la fel. Dacă vă succede pretutindenea a face cunoscută această concentrare, până unde a străbătut vestea tirăniei ungurești, atunci ungurul de spirit progresiv va putea respira mai ușor, deoarece prin aceasta ia succes a abate de pe totalitatea națiunii lui o astfel de rușine, de care pe dreptul numai o mică parte a acesteia s'a făcut vinovată... Dorințele ungurilor de a contopi naționalitățile, visul unei națiuni ungurești de treizeci milioane, nu se va putea realiza nicicând“.

Manifestații în contra ungurilor. Din Serajevo vine știrea, că ieri a avut loc acolo mari manifestații croate în contra ungurilor. Când poliția a provocat pe studenți să se împrăștie, din tabăra acestora s'a slobozit o ploaie de pietri asupra polițiștilor. Câțiva studenți au slobozit și focuri de revolvere. Un foc de revolver a omorât pe un student mohamedan.

Un grup de studenți au plecat la școala ungurească și aici au aprins un steag unguresc pe care demonstranții l-au adus cu ei, apoi au spart toate ferestrele școlii.

În oraș domnește o agitație mare. Miliția a ocupat străzile. Mulți demonstranți au fost arestați.

Opinia din țară și conflictul de peste munți

O scrisoare dela un frate

București, 1/14 Februarie.

Interesul opiniei noastre publice pentru chestiunile politice ale fraților noștri de peste Carpați este din ce în ce mai mare. Dar să nu se creadă că acest interes a fost deșteptat numai acum în timpul din urmă prin „interesantele” certuri provocate de anumite persoane de peste munți. Nu. Ar fi trist dacă ar fi așa.

Acest interes frățesc este mai vechiu. El datează încă de pe timpurile frumoase ale luptelor pentru memorandum și el a crescut din ce în ce pe măsură ce luptele electorale și parlamentare ale românilor de peste munți au devenit din ce în ce mai frumoase. Ruperea cu tradiția ruginită a pasivității a fost salutată la noi în țară cu o însuflețire adâncă, sinceră, care trăda dragostea de frate și bucuria că românii de dincolo pășesc pe o cale bună ce trebuie să îi ducă la triumf.

Renumerele de buni luptători al românilor din Ungaria fu consacrat. Eroicele lupte din alegerile generale din 1905 și 1906 ne-au umplut inimile cu bucurie. Eram mândrii de asemenea alegători și tot atât de mândrii, sau poate chiar mai mult, de asemenea fruntași cari de multe ori și-au expus viața pentru binele națiunii. Activitatea parlamentară a deputaților naționali, cari au rostit discursuri demne de cele mai mari parlamente din lume, a fost de asemenea salutată cu un adevărat orgoliu național. Numele luptătorilor naționali Mihali, Lucaciu, Vaida-Voevod, Vlad, Goldiș, Maniu, etc. etc., au devenit nume de eroi naționali, nume pe cari noi aici le pronunțăm cu respect, aproape cu sfîntenie.

Și iată că de odată un ziar, care cu vr'o trei ani înainte avea încă un bun nume la noi în țară, vine să ne spună că acești fruntași ai neamului nostru de peste carpați nu mai sunt eroi. La fiecare atac în potriiva fruntașilor români din Ungaria noi aici simțeam cum ne săgetează inima de durere.

Opinia noastră publică a rămas surprinsă. Nu știam ce să credem. Dar au trecut doi ani de atunci și încetul cu încetul s'a făcut lumină. Astăzi opinia din țară este lămurită, astăzi în sfârșit cunoaștem adevărul în toată goliciunea lui.

Noi românii din regatul liber nu ne-am putut închipui că la d-voastră cei de dincolo, cari sunteți modelul cinstei și al scrupulozității morale, orice fel de-ar putea să joace roluri însemnate în politică!... Ei bine, durere, această credință a noastră a fost desmintită. Zilnic citim în ziarele noastre de aici că s'a rupt masca de pe fețele unor oameni cari joacă roluri politice acolo la d-voastră și că fețele acestea, fără mască, sunt îngrozitor de văzute. Ne-am mirat când am citit aceasta. Ne-am zis apoi că românii noștri de peste munți nu pot să tolereze ca asemenea oameni să aibă un cuvânt la conducerea destinelor unui neam de aproape patru milioane.

Multe și dureroase au fost surprizele pe cari ni le-ați făcut în timpul din urmă.

A ieșit la iveală, că tocmai acei oameni cari ar trebui să se ascundă într'un colț, tocmai acești oameni au fost principalii provocatori ai vrajbei de peste munți, tocmai acești oameni au îndrăznit să batjocurească pe fruntașii recunoscuți ai neamului, bărbați cari s'au ridicat prin zeci de ani de muncă onestă, prin merite reale, și cari au făcut sacrificii pentru națiune.

Ne-ați mai făcut apoi o altă surpriză. „Tribuna” începuse să răspândească vestea, că un curent de... primenire s'ar fi pornit din sânul tinerimei, că generația mai tânără ar voi să cultive mai intensiv literatura românească... Ne plăcea această veste, dar din nefericire ea s'a dovedit numai un pretext pentru a întări așa numita grupare tribunistă în opoziția ei regretabilă ce o face comitetului național.

A venit în sfârșit incidentul Vaida-Goga. Mărturisim, că deși această afacere a fost încă una din multele surprize dureroase, ea a fost de mare folos pentru noi. Și iată de ce: Cu prilejul acestei afaceri presa noastră de aici s'a ocupat mai mult de chestiunea de peste munți, deschizându-și larg coloanele pentru informațiunile ce ne veneau de peste munți. Am început să fim lămuriti, în mod continuu și mai sistematic, asupra evenimentelor dela noi. Și iată, că încetul cu încetul, zi cu zi, s'a făcut tot mai multă lumină pentru noi și acum știm și noi ce se petrece acolo în Ardealul nostru iubit.

Noi de aici nu prea avem dreptul de a Vă da sfaturi. Veți ști voi de acolo, iubiți frați, să vă aranjați singuri afacerile. Vă întrebăm însă: până când ne veți oferi spectacolul dureros de astăzi? Până când veți mai tolera ca într'adevăr numai câțiva indivizi să țină pe loc progresul politic al unui neam întreg? Nu simțiți voi că este nevoie aici de o operație urgentă, nu simțiți că trebuie să tăiați cu cuțitul rana ce vă doare pentru ca puroiul murdar și infecțios să se scurgă?

Noi am început să simțim această căci rana ce vă doare pe voi ne doare și pe noi.

Un frate.

Din apucăturile episcopului Lányi

— Amănunte autentice —

Onorată Redacție!

Ziarele maghiare între informațiile primite dela superioritatea seminariului latin din Oradea-mare au retăcut stilul unic în felul său a episcopului titular dr. Lányi, cu toate că merită mai multă atențiune.

Înainte de a isbucni scandalul cu câteva zile în 7 febr. st. n. au ținut teologilor români o cuvântare, în care s'au folosit de toate armele retorice spre ai convinge despre iubirea sa nemărginită. Argumentul foarte e charaghios; să nu vorbească limba care o folosesc valahi proști când taie și cară Ilustrității Sale lemne de foc. Totuș de-ar cuteza cineva se întrebuințeze în conversații limba maternă, acela va fi dat afară din seminar în decurs de 24 ore. Gesturile au fost foarte potrivite. Cu capușul episcopesc apucat în grabă după coiful capului puțin pleșav da în masă de suna cât colo... Și pentru varietate piciorul drept și-l legăna ritmic în aier (să zic) arătând spre ușă că teologii vor fi dați afară.

Alt episod au avut loc în 10 febr. st. n. cămbătă seara la 6 ore. Teologii români erau încă în seminar deși paturile erau cărate'n pod și le-au spus apriat că nici cină nu capătă, în seminar n'au loc peste noapte, sunt tolerați până la jumătate 8 când vine Ilustritatea Sa dr. Radu dela Pesta. Pe petrele reci a ambitului zgribureau bieții de frig și foame, unii mai slabi aproape amețiți când deodată se răspândește știrea că trebuie să meargă toți în auditoriu la vlădica... Parcă sugestionați de puterea cuvântului vlădică, voioși pleacă simțind că e aproape scăparea. Realitatea și-a bătut joc de combinațiile vesele a teologilor. În loc de vlădică stau în față cu episcopul titular Lányi. Telegrama episcopului latin diecezan voiește să o cetească tuturor, teologilor latini, maghiari și români. După scurtă introducere întoarce spatele grupei alcătuită din teologii români, cetește cuprinsul telegramei, că toți teologii români din seminariul latin sunt eliminați definitiv prin episcopul diecezan contele Széchenyi. Atunci Ilustrul d. dr. Lányi să întoarce înfuriat spre români, strigă cât poate: „most azt mondóm marsch marsch ki innen!”. Unul dintre teologi îi mulțumește pentru afabilitatea manifestată cu'n simplu „köszönjük szépen” și ies liniștiți de nou pe ambitul rece, unde așteaptă până la 9 ore când în ploie torențiale venerabilul vicar Buteanu vine în seminar și îi conduce, pe jos mergând alături cu teologii români, în aula episcopescă.

În seminariul latin se intonează himnul Isten áldd etc. și episcopul titular declară ziaristilor că toate le-au săvârșit din datorință patriotică.

Cu stilul episcopului titular numai atunci va fi iubitul cetitor în clar de voi adauge că el să trage din viță slovacă. Ba se afirmă pe unele locuri că și el în fond ar fi naționalist slovac, pe români îi iubește, dă doar în fieștecare an prânzuri în onoarea preoților români și epistolizează cu mulți dignitari bisericești români. Atitudinea lui de acum o explică prin Deus ex machina, „influență superioară”. „Advocați” însă îl „acuză” și mai tare căci de cumva de fapt el numai la inființă superioară a săvârșit toate, vă întrebați serios ce rămâne din figura falnică a episcopului titular!?

Nu, așa ceva trece peste poate. Și nici atunci nu se purta astfel, ca să interzică și chiar citările românești. Sună ca din poveste dar e adevărat, în seminariul latin nici a cita din autori români n'au fost permis în urma legii aduse de Lányi. Teologul German acum în jurul serbătoririlor maestrului Caragiale a citat câteva schimonosiri de cuvinte și câte șicănări au suferit din partea teologilor maghiari singur el ar putea spune.

Psihologie mai detaliată a d-rului Lányi ar fi de prisos și monotonă.

Scrisoare din Berlin

Câteva spicuri din numerele de Crăciun ale jurnalelor nemțești asupra creștinismului.

Nu cred să fie lipsită de interes pentru onorații cetitori ai acestei rubrici, o statistică, sau mai bine zis o spicuire de opinii din felurite articole sărbător-șii. ce-au apărut în numerele de Crăciun, asupra Creștinismului și forței lui vitale. Voiu începe cu „Münchener Neuesten Nachrichten” (liberal):

„Auzim de multecori spunându-se: Creștinismul a îmbătrânit deja. Aceasta e, ca să ne exprimăm așa, o gândire lipsită de ori și ce conținut. Diferitele biserici, culturi, confesiuni și secte, au adăugat la învățătura simplă a lui Isus, atâtea patime dogmatice și istorice, așa încât despre unele dintre ele s'ar pntea spune cu adevărat că au îmbătrânit. Creștinismului, nu i se poate face însă obieștiunea, că a îmbătrânit, luându-se cuvântul acesta în adevărul lui sens, de: *îmbătrânire*. În el, toate curententele timpurilor, află isvoare limpezi, luminoase și sănătoase, pe cari le pot folosi”.

„Hannoversche Kurier” (național-liberal):

„Bradul Crăciunului, este cel mai admirabil simbol de unitate al aceluia, ce este scump inimilor noastre: a Creștinismului și a ființei noastre proprii germane. Căci precum el ne povestește despre codru, care a fost odinioară patria străbunilor noștri, și dorința taciturnă a orășanului trudit, tot astfel el ne face atenți la lumina lumii și la cedrul spiritual, la Hristos. Noaptea sfântă

ne amintește foarte mult de acelea, pe cari le iubim, pe cari trebuie să le iubim, pentru de-a putea rămânea tot tari. Crăciunul, este sărbătoare germană. Cât timp nu vom nega propria noastră individualitate, va fi cea mai frumoasă, cea mai sublimă, cea mai profetică. Viitorul poporului nostru este a se căuta în contopirea intimă a forței germane și a iubirei creștine, și acest viitor strălucește în bradul Crăciunului, cu tot parfumul său dătător de viață adus din munții Harz și cu strălucirea moale a lumânărelelor sale aurite”.

„Reichsbote“ (conservativ):

„Întrebarea aruncată foarte des: mai suntem creștini? Este hotărât falsă. În locul ei, ar trebui cu mult mai bine să ni-se spună: *suntem deja creștini?* „Creștinismul“, zice un vestit istoric al vremurilor noastre, „umbă încă pe picioare de copil; de-abia crapă de zi în fața noastră, timpul epocii sale metare“. Desvoltarea corectă a religiei, se săvârșește nu peste s'au poate dincolo de Crist, afară, ci cu mult mai profund chiar în Crist. El rămâne ultimul cuvânt, și revelația finală a Dumnezeuului nostru. De aici înainte noi nu trebuie să mai așteptăm pe un altul. Singură, evanghelia ne poate mântui. Această mare și binecuvântată experiență, să ne facă sărbătorile ce vor să vină, vesele și fericite“.

„Weserzeitung“ (liberal):

„Libertatea scrutării, la o mare parte a lumii creștine, a devenit inviolabilă. După opinia noastră, ea va avea de rezultat, slăbirea acelor maxime sublime asupra scopurilor etice ale omenirii, care au aflat expresie admirabilă în evangheliile și epistolile biblice. Cum s'au putut construi din ele un Dumnezeu, care supune pe fiii oamenilor la eterne chinuri, în iad, deoarece au răstăcit în credința, care atât de adeseori e numai un reflex al mediului și al împrejurărilor, sau deoarece spiritul lor filozofic le oprește poate orișice credință, — acest fapt rămâne ca una din cele mai strani operații, ale istoriei spiritului omenesc.“

„Königsberger Allgemeine Zeitung“ (național-liberal):

„Un scepticism, care nu ia în considerare, că noi putem lărgi totdeauna într'un mod demn de admirat hotarele științei noastre pământene și a posibilității concepțiilor, fără de-a micșora însă întru nimic imensitatea celor nescrutate și imposibile de scrutat —, ar vrea bucuros s'arunce creștinismul, ca pe un lucru mort, la o parte, uitând însă că și partea lui cea mai bună adevărată fundamentul lui cultural, el o poate afla tot numai în creștinism! Inimi omenești înguste, ar voi să taie gândirea plină de viață crescută sub bradul Crăciunului și s'o împiedece în evoluția sa, tocmai din cauza religiosității creștine; uitând însă totdeodată, că această religiositate însăși, își poate găsi forța ei vitală abia numai în libertatea și în posibilitatea desvoltării. Noi ascultăm, dând din umeri, cum un profesor de teologie catolică ne povestește, că iodul s'ar afla dimpreună cu o eternă mare fărâșe de gazuri în fundul pământului, iar cum un profesor de teologie protestantă, ar afirma, în cărți serioase, că sfinții de odinioară ar fi avut în ochii lor, o retină construită cu totul altfel, cu ajutorul căreia ei puteau vedea pe Dumnezeu trupește! Intoleranță și superstiții au fost totdeauna însoțitorii și dușmanii creștinismului. Dar pentru ele, desigur că învățătura creștină, nu este de lăpădat, tocmai atât de puțin, cât prin ele, ar fi pierdut el ceva din frumusețea și forța lui internă.“

„Leipziger Volkszeitung“ (social-democrat):

„Pe pământ pace și între oameni bunăvoire! Cu câtă amărăciune turbată, cu câtă revoltă înflăcărată, trebuie să primească popoarele această solie cerească, cărora, în prezent evanghelia culturii apusene creștino-etice, li-se predică prin guri de tren și puști-mașini... Imperialismul e ultima roadă pe pomul societății capitaliste. Maturitatea lui însăși ne vestește apropiata realizare a socialismului, în care „pace pe pământ“, va afla în fine un răsunet nou și mai bun, devenind pacea universală nu numai o frumoasă poveste pentru copii fie mari și mici, ci o veselă realitate, pentru întreaga omenire“.

„Leipziger Neuesten Nachrichten“ (național):

„Pace pe pământ! Ideia grandioasă dela Bethlehem, deși porcede dela cel mai mare suflet ce a umblat vreodată pe pământ, totuși nu va seceră în imperiul realității, nicidecum o biruintă definitivă. Deoarece *lupta*, este, așa învăța chiar un socialist, precum timpul și spațiul, precum frumosul, dreptatea și necesarul, o formă a rațiunii noastre, o

lege a sufletului nostru, o condiție a existenței noastre; ea viețuiește în întreaga natură, precum trăiește și în inima omenirii... Pace pe pământ — rămâne o poveste de Crăciun, spusă pentru copii și crezută tot de copii. Și totuși, noi n'am respinge bucuroși povestea asta, sperând neîncetat în clipe evlavioase, că ea va deveni sau trebuie să devină adevărată.“

„Vossische Zeitung“ (liberală):

„În lumina bradului de Crăciun se mai poate cunoaște și se mai poate spune încă pe față următoarele: Isus, ca centru al lumii sau ca punctul central al omenirii, este un vis deja visat. În cosmos, fiecare cerc luminos își are pentru sine izvorul său de lumină. Pe lângă creștinism, se mai află și alte centre religioase, cari adoră proprii lor mântuitori și întemeietori. Dacă stă lucrul așa, ce se va întâmpla însă cu Crăciunul nostru? Bătrâna solie de Crăciun, răsună dela palatul princiar și până la cea din urmă colibă: un copil ni-s'a născut; în misterul creării (*des Werdens*) se poate afla înterminabila înțelepciune a serbării Crăciunului...“

„Kölnische Volkszeitung“ (clericală):

„Lumânările bradului de Crăciun strălucesc și pentru acei, cari nu vor să știe nimic despre iesele fiului dumnezeesc. Creștinismul și misterele sale au luminat într'o așa măsură întreaga atmosferă spirituală a popoarelor culturale, încât, strălucirea lor se înțelege redusă, întrece, încât privește intimitatea și intenzitatea efectului, orișice splendoare sărbătorească lumană chiar și la necredincioși. Dar cum cu totul altfel simte creștinul credincios, pacea duioasă a sărbătorii Crăciunului! Nașterea fiului divin este pentru el începutul mântuirii, din mizeria infinită a păcatului, a tuturor oamenilor, cari posed bunăvoința necesară“.

„Braunschweigische Landeszeitung“ (național-liberal):

„Când inima mi-e cuprinsă mai mult de spaimă, când recunoașterea slăbiciunii noastre morale ne apasă, iar păcatul neispășit ne chiamă înaintea forului conștiinții, când e necesar, de a purta în tot decursul vieții pe umeri o nedespărțită cruce grea, iar lumina oamenilor credincioși se întunecă în groapa întunecoasă — în toate aceste lipsuri mari, cari formează soarta noastră comună aici pe pământ — către cine ridicăm oare și noi oamenii „moderni“ mai cu plăcere ochii noștri? Nu la Richard Wagner și Max Klinger, nici la Goethe și la Kant, orișicât vom aprecia de mult, ci la omul încoronat cu spini dela Golgota, care și el însuși, le-a viețuit pe toate acestea și le-a biruit. Noi ne răzimăm de statura lui înaltă de erou, câștigând curaj nou, de a începe lupta cu lumea vrășmășe! Noi privim în ochii plini de pace, iar în inimă ni-se reîntoarce răbdarea și încrederea! Din cuvintele sale pline de duh și de înțelepciune divină, izvorește încă mereu forța sfințitoare, iar noi simțim, că urmându-l în societatea lui putem deveni din nou buni și curați. Da, și la groapă încă plantăm în numele lui, semnul biruitor al speranții și al vieții“.

„Hamburger Nachrichten“:

„Și religia trebuie mai mult de cât acum, să formeze fundamentul vieții statului și a popoarelor. Cele mai din urmă și mai grandioase virtuți ale omului își au rădăcina în conștiința religioasă. Sentimentul de răspundere și de datorie a politicianului conducător și nu mai puțin al oficiarului, însuflețirea de jertfă a cetățeanului și bărbăția soldatului, apoi vitejia, simțul de jertfă patriotică, iubirea și devotamentul față de stat, toate sentimentele față de țară, acest complex de însușiri, nu este posibil a fi imaginat fără de-un fundament religios.“

Și în privința asta, experiențele istoriei, nu trebuie trecute cu vederea. Dimpreună cu religia au dispărut pretutindeni și totdeauna, toate virtuțile cetățenești, nu mai puțin pe timpul împăraților romani ca în decursul revoluției franceze. Scepticismul, frivolitatea și eficareismul claselor culte și stăpânitoare, au fost totdeauna simptome, cari vesteau de mai înainte surparea. În schimb se învețe o tâmpire a vieții politice, care trebuie să aibă totdeauna un efect dăunător, dar mai cu samă în timpurile noastre, cu curente sale subversive și revoluționare...“

Corresp.

Intrevederea celor trei împărați. *Relativ la întrevederea celor trei împărați, proiectată pentru curând, ziarul „Matin“ scrie că informațiunile sale confirmă știrea, dar că în schimb ea e taxată de neîntemeiată de către cercurile oficiale din Petersburg.*

Țarul va pleca în luna martie în Crimeea, și nu e intenția lui de a atinge cu acest prilej și teritoriul austriac.

Relațiunile dintre Austro-Ungaria au suferit, ce e dreptul, o discordare în ultimul timp; totuși nu e îndreptățită o întâlnire a celor doi monarhi cu împăratul Wilhelm.

*

Situația politică în Anglia. Din Londra se comunică: Șeful partidului unionist a declarat că el e hotărât să accepte provocarea exprimată de primul-ministru Asquith și e gata să aducă în Parlament acuzația că guvernul actual e corupt.

*

Presă grecească și agitația cretanilor. Presa în legătură cu guvernul grecesc își continuă eforturile sale de a influența în mod moderat asupra politicii cretane. Ziarele accentuiază că Puterile protectoare nu vor lipsi desigur să provoace soluțiunea chestiei cretane, dar că ele nu se vor lăsa forțate la aceasta. Orice încercare de presiune din partea Cretei n'ar putea decât să dăuneze cauzei cretane. Creta trebuie să mai observe câtva timp o atitudine expectativă.

*

Dela Academia română. Vineri la orele 2 d. a. academia română a ținut ședința publică sub președenția d-lui *Iacob Negruți*.

D. profesor *N. Iorga*, comunică academiei că într'o bibliotecă particulară din București a găsit o cronică a lui Amisas din secolul al 18-lea mult mai completă ca aceia existentă în biblioteca academiei și ca atare propune ca aceea cronică să fie copiată pentru academie.

D. V. *Părvan* membru corespondent al academiei și director al muzeului național, face o interesantă comunicare cu privire la vechea cetate *Ulmelum*, (astăzi Pantelimonul-de-sus din jud. Constanța, Dobrogea).

Arată că, cu ocaziunea săpăturilor făcute sub îngrijirea d-sale în vara trecută în comuna Pantelimonul-de-sus din jud. Constanța, a dat peste urmele unui „Vicus“ (sat roman) numit „Ulmelum“.

Despre această cetate nu se știa nimic până acuma decât c'a fost reconstruită de împăratul Justinian.

Conferențiarul arată utilizând planșe și hărți, în ce stare a găsit zidurile sus zisei cetăți.

Zice că această cetate era un centru mare pe timpul romanilor, fiind la încrucișarea a trei drumuri romane.

Studiind inscripțiunile găsite în „Ulmelum“, constată că pe vremuri a fost aci o populație intentă romană alături de cea greacă de pe lângă Marea-neagră.

Sfârșind conferențiarul este viu aplaudat de d. Iacob Negruți președintele Academiei române.

S'a trecut apoi în ședința intimă.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femeiești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Kossuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Ziarul „Universul“ și „certele“ noastre

Am spus-o de mai multe ori până acuma că nu înțelegem așa zisa „imparțialitate“ a publicului românesc în chestia de ordin național.

Mai ales în cauza noastră națională unde singurul element de forță în stimularea simțului de datorie al fiecăruia, se reduce numai la prestigiul moral al celor ce conduc, această intervenire a publicului, este necesară.

Prin fatalitatea stării noastre noi nu avem altă sancțiune pentru un trădător al cauzei noastre naționale, decât pedeapsa ce i-o poate da opinia publică prin desconsiderarea sa.

Prin urmare din momentul în care partidul prin organul său s'a rostit asupra unei anumite acțiuni neconformă cu interesele politice, nu rămâne decât ca opinia publică să se pronunțe dacă trebuie sau nu să dea sancțiune sentinței partidului.

Căci singurul mijloc, repetăm, de *constrângere* a partidului față de cei cari merg împotriva intereselor naționale este *opinia publică*, neavând nici un alt mijloc de *presiune* decât cel moral.

Dacă însă opinia publică face pe „imparțială“ uitându-se la sfășierile noastre ca la luptele de pe arenă, atunci cum să se puie ordine în rândurile noastre?

Iată de pildă cazul trifoiului Mangra-Brote-Slavici, primul, membru al Academiei Române și cunoscut ca luptător aprig, altul apreciat ca om abil și în sfârșit cel din urmă ca mare scriitor.

Dacă în fața trădării lor, opinia publică românească, ar fi făcut pe „imparțială“, dacă nu s'ar fi „amestecat“ în cearta dintre „cele două grupări“, una adică Mangra-Brote-Slavici și alta partidul național, nu era să se sguđuie partidul național?

Nu era să dureze până astăzi, în publicul cel mare, nedumerirea? Nu era să se întrebe, care dintre cele două grupări are dreptate?

Trădătorii sau ostașii neclintii ai steagului? Iată însă, că opinia publică a intervenit. Au intervenit adică factorii competenți în luminarea opiniei publice. Bărbații de seamă ai neamului, organele de presă cele mai serioase și astfel, publicul mare s'a dumirit, trifoiul trădării nu mai este una din „cele două grupări“, ci o încercare lamentabilă a trei nenorociți de a trala cauza națională.

Iată dar, că „imparțialitatea“ aceasta în asemenea cazuri nu numai că nu este o virtute, ci este chiar deadreptul un defect.

Suntem și noi împotriva amestecului, când acesta se face în scopuri de a pescui în apă turbure, când se suscitează diferite dificultăți pentru anumite interese particulariste, dar când e vorba de o convingere sinceră spusă în deplina cunoștință a împrejurărilor, nu cunoaștem alt mijloc mai bun de a contribui la ordine decât acesta.

Acest lucru l-a înțeles opinia publică din România și în actuala stare de lucruri.

Dacă judecata ei nu s'a produs în chip tot atât de grabnic și de hotărât ca în cazul lui Mangra este pentru că de astădată avea de judecat un litigiu cu mult mai complex și pentru că nu era destul de bine ținută în curent.

Când însă s'a văzut că lucrurile merg prea departe, s'a acordat chestiunii acesteia mai multă atenție, lumea s'a ocupat mai de aproape și opinia prin glasul autorizat al celor mai de seamă organe s'a rostit, cuvântul ei este că: *Disciplina de partid trebuie cu orice preț păstrată. Cine luptă împotriva ei, luptă împotriva cauzei naționale.*

Toate bune dar acest lucru nu a avut darul să placă la toți și de aci injurii împotriva „Universului“ marele ziar politic din România și a d-lui Mircea Russu-Șirianu fiul răposatului director-martir al „Tribunii“ care a ridicat-o cu prețul vieții sale și al cărui sânge se găsește dupăcum s'a spus atât de bine în fiecare cărămidă a actualului palat al ei.

*

Lăsând la o parte această supărare absolut neavenită intrucât motivul principal al supărării — manifestarea opiniei publice — trebuia să se întâmple cu orice preț dacă este că suntem un neam cu simț pentru interesele sale, noi vom spune câteva cuvinte despre ziarul „Universul“ care fiind împedat de cenzură a străbătut la noi, nu e destul de bine cunoscut publicului.

Acest mare ziar independent este astăzi recunoscut de cel mai imparțial și mai popular organ de presă.

Prin tactul și cumpătarea lui, prin grija cu care ține să-și informeze publicul, prin exactitatea exemplară și prin tonul în totdeauna cuviincios al discuțiilor sale ziarul acesta constituie o pildă în rândurile presei și o autoritate în aprecierea diferitelor situații.

Cu o consecvență ce nu s'a desmițit nici odată dela întemeierea sa ziarul „Universul“ s'a ferit întotdeauna de chestiunile pătimase, de jigniri personale, de tot ce se poate cuprinde în cuvântul „personalități“.

Intr'un mediu atât de încărcat și de pătimăș cum este acela în care se desfășură luptele politice din România, ziarul „Universul“ a știut întotdeauna să păstreze linia de conduită cea dreaptă și justă.

Dar dacă nu s'a înglodat la carul nici unuia din partidele politice din România în schimb acest ziar și-a ridicat glasul său puternic și autorizat ori de câte ori a fost vorba de o chestiune de adevărat interes național, ori de câte ori au fost în joc interese ale neamului.

Toate cauzele noastre au găsit în „Universul“ un apărător cald în fata opiniei publice românești.

Acesta este ziarul „Universul“.

Dacă totuși s'ar întâmpla ca un asemenea ziar să greșească — lucru natural la un asemenea organ cu atâția corespondenți având fiecare simpatii și antipatii sale politice — credem că este o datorie de elementară bună cuviință să recitificăm afirmația publicată, arătându-i greșeala iar nu să injuri ca la ușa cortului.

Când însă asemenea injurători înlocuiesc ori ce lămurire înseamnă că „Universul“ și-a făcut datoria pe deplin informând publicul în modul cel mai conștiincios așa cum este obiceiul său.

Știri politice din Viena

Contele Aehrenthal ca ministru de externe și datorința urmașului său. — Impresionile declarațiilor contelui Khuen.

Schimbarea repetată nefavorabilă în starea sanitară a ministrului de externe, contelui Aehrenthal a fost pentru mulți o surprindere cu atât mai mare, după ce s'a răspândit părerea în publicul cel mare, că starea sanitară slabă a contelui Aehrenthal numai atunci a început să aibă o rolă, când poziția ministrului a devenit în urma unui șir de împrejurări imposibilă. Atunci s'a arătat, că începutul ruinării gospodăriei politice a contelui Aehrenthal concide în realitate cu datul, când el a ajuns neputincios și corporalmente, pentru de a mai conduce un post atât de însemnat și plin de responsabilitate. Câte-odată în politică este foarte greu de a observa zicerea „De mortuis nil, nisi bene“, căci pentru constatarea adevărului istoric se prăfinde adeseori, că toate considerațiile să fie date la o parte de cari dealtecum din motive pur umane cu plăcere ținem seamă.

Câteodată trebuie să ne restrângem la concederea de motive ușorătoare, dintre cari la un politician în primul rând este recunoașterea de bona fides. Dacă, dară concedem, că contele Aehrenthal în adevăr a avut convingerea deplină, că el făcea în felul său monarhului și monarhiei adevărate servicii bune, atunci prin aceasta am făcut tot, ce nu mai se putea face, ca activității sale să i se deie dreptate și greșelile lui să fie puse într'o lumină mai bună. Ranele cari le-a cauzat politica sa prestigiului monarhiei austro-ungare, durere nu se vor vindeca încurând, mai cu seamă, că la noi noi nicând nu se poate ști, ce aduce viitorul cu sine. La orice caz experiențele făcute de contele Aehrenthal, vor avea pentru urmașul lui însemnătatea de învățături bune și cari se impun. Căile pe cari au fost purtate în anul din urmă politica noastră externă, trebuie înconjurată între orice împrejurări, ca urmările catastrofale să nu se valideze.

Acei, cari au așteptat senzațiuni dela „ședința cea mare“ de joi din parlamentul ungar, au fost rău amăgiți.

Din norocire numărul acestor naivi în Cisleithania n'a fost mare.

Vorbirea contelui Khuen-Héderváry n'a cauzat surprinderi mari, ea a corespuns deplin ținutei de

până atunci a contelui în chestia reformei militare.

Dacă și nu s'a identificat în vorbirea sa cu pretențiunile opoziției, totuși nu le-a respins și e de însemnat, că împlinirea dorințelor maghiare cu privire la standarde și embleme, a declarat-o ca condiție de rămânere în postul său. S'a făcut impresia, ca contele Khuen a voit să țină o vorbire, prin care să fie cât numai se poate de prevenitor față de opoziție.

E de însemnat încă, că în vorbirea lui n'a anunțat nici o luptă severă contra obstrucției și n'a mai repetat, nu de mult declarata amovintare cu disolvarea parlamentului, deși situația într'aceea nicidecum nu s'a schimbat, ci din contră s'a mai înăsprit. Fazele unei lupte decisive care se începe contra obstrucției, aci în Viena nicidecum nu se consideră de serioase.

Intârzierile făcute prin pauze de mai multe zile arată clar, că cercurile guvernamentale nicidecum nu i-au în serios rezolvirea reformei militare și nicidecum n'au de gând a pași energie pentru aceasta, ci mai voiesc întârzierea chestiei prin o pasivitate pe cât numai se poate. În Viena sunt deplin convingși și e părerea generală că situația de acum atât de nefavorabilă pentru rezolvirea reformei militare s'a făcut prin aceea, că guvernul maghiar, luni de zile a lăsat mână liberă obstrucției și astfel a dat moralmente numai ajutor opoziției.

Austriacus.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Transport: 1088 abonamente, 4327 cor.

Au mai dăruit următorii:

311. dr. Iulia Moldovan, medic militar Viena 2 ab. pe 1/2 an 4 cor.

312. Parienti Petriță, farmacist Arad 1 ab. 1/2 an 2 cor.

Total: 1091 abonamente, 4333 cor.

Războiul italo-turc

Un atac asupra Yemenului.

Lohaia. — Agenția Reuter află că Said Idriss organizează forțe pentru a ocupa insulele Farsan. Se pare că italienii vor sprijini pe pretendent care dispune de două mitralieze. Turcii au dispus trimiterea îndată a unei expediții.

*

Roma. — „Tribuna“ declară că e cu totul neîntemeiată știrea că imamul Jahia ar fi atacat pe italieni în momentul în care dâșii debarcau tunuri și munițiuni pentru Said Idriss și adaugă că italienii nu au făcut nici o debarcare pe coasta Yemenului.

Atentat contra intendenței marinei italiene.

Milano. — *Deputatul De Felice a telegrafiat ziarului „Secolo“ că în anticamera intendenței marinei, au fost descoperite trei bombe.*

Nu se știe dacă e vorba sau nu, de un atentat. Descoperirea a fost ținută până acum în cel mai strict secret.

O anchetă riguroasă a fost deschisă.

Un episod din război.

Roma. — Ziarul „Preparazione“ comunică următorul episod din război:

În apele dela Tobruk a fost sechestrat un vas cu pânze care făcea contrabandă. Între altele s'a găsit pe bordul vasului un sac poștal cu numeroase scrisori adresate către soldați și ofițeri din lagărul turco-arab. Generalul Signorile a însărcinat pe un aviator să sboare deasupra lagărului vrășmașului și să l lase să cadă acolo pentru ca scrisorile să ajungă în mâinile adresaților.

Litere — Arte — Științe

Profesorul dr. G. Marinescu

— Din prilejul numirii de membru coresp. al
academiei din Paris —

Prof. dr. G. Marinescu dela facultatea de medicină din București, a fost numit de curând membru corespondent al academiei de medicină din Paris. Ziarele au adus câte-o mică notiță despre acest eveniment, care totuși pentru noi românii e de mare însemnătate, căci rari sunt muritorii, căroră li-se face această deosebită cinste de a fi primiți în înaltul sanctuar de cultură al institutului Franței. Dacă deci străinătatea vine să recunoască marile merite ce și le-a câștigat prof. Marinescu pe terenul științific, se cuvine ca și noi românii să ne arătăm recunoștința față de acest bărbat genial, care întreaga sa viață și-a dedicat-o studiilor spre gloria neamului său și spre binele omenirii.

Prof. Marinescu s'a născut la 23 februarie 1863 în București. N-a fost dintre resfățații soartei, căci părinții d-sale dispuneau de o avere modestă și astfel încă de timpuriu a trebuit să muncească și să se ridice prin propriile sale puteri distingându-se, ca student al facultății de medicină din București, unde a fost numit intern la spitalul Brancoveanu în urma unui strălucit concurs.

Apoi prin activitatea sa atrăgând atențiunea savantului profesor Babeș a fost numit preparator și în urmă asistent la institutul de bacterologie și pathologie.

„In anul 1889 — scrie dr. Lorédan (L'encyclopédie Contemporaine Paris 30 oct. 1897) — veni la Paris la inauguratiunea Sorbonei, fiind unul dintre delegații universității din București.

În luna lui octomvrie a acelui an — care e un dat memorabil în cariera junelui savant român — fu prezentat lui Charcot, care îi dete autorizația de a fi primit la Salpêtrière. Marinescu, care profesa o sinceră și mare admirațiune pentru al nostru ilustru savant fu unul dintre cei mai entuziasmați în laboratorul dela Salpêtrière. Atât singur, cât și în colaborare cu cei mai distinși elevi ai lui Charcot, ca: P. Marie, P. Blocq, Gilles dela Tourette, Souques etc. proceda la importante cercetări din domeniul histologic-pathologic al sistemului nervos. Și analizând pe mai multe coloane „Le'nyc. Centengs“. operele și activitatea prof. Marinescu, între altele zice: „Dr. G. Marinescu, care la congresul internațional de medicină din Moscova a fost numit din partea membrilor, *președinte de onoare*, în secția neurologică, este de prezent un savant străin, care face cea mai mare onoare, memoriei regretatului profesor Charcot. Deși încă tânăr în cariera medicală a adus multe contribuțiuni precise neurologiei și a clarificat multe puncte obscure în această știință nouă“.

În 1890 lucrează la Frankfurt în laboratorul lui Weigert. Tot în acel an la congresul internațional de medicină din Berlin prezentă o comunicare foarte interesantă dimpreună cu prof. P. Marie din Paris „*Sur l'anatomie pathologique de l'Acromégalie*“.

La finea anului 1891, se reîntoarce din nou la Paris în laboratorul lui Charcot.

În acest timp scoate dimpreună cu fostul său prof. Babeș un atlas de histologie pathologică a sistemului nervos, având de colaboratori pe cei mai vestiți profesori, ca: Ramon y Cajal, P. Marie, Erlich, Mendel, Vanlair etc. Acest atlas, care a apărut la Berlin e una din operele române, care a atras în mod particular atențiunea streinilor. Profesori universitari, francezi (P. Marie), germani (Oppenheim Berlin) Strümpell (Erlagen) Goldscheider (Berlin) englezi ca Russel, americani ca: Spiller și Longdon, le-au făcut o primire călduroasă. Voiu aminti numai câteva șire de Oppenheim din Berlin:

„In cele 5 liferări a frumosului op, de mine deja discutat în revistă, tratează Marinescu localizarea procesului tabic în măduva spinării...“

Valoarea principală a lucrării zace în cele 16 table heliografe, cari reprezintă o icoană așa de clară și de naturală, cum nici un referent n'a mai întâlnit până acum, în nici un op și în nici un atlas“ (Berliner Klinische Wochenschrift 1896 1 iunie p. 504).

În 1894, Marinescu veni din nou în Germa-

nia în laboratorul lui Kölliger din Würzburg și apoi în al celebrului prof. H. Munk din Berlin. În urmă iarăși se reîntoarce la Paris, unde după invitarea prof. Raymund și P. Marie, ține conferențe despre celula nervoasă la Salpêtrière și la facultatea de medicină. În 1896 a fost însărcinat de redacția revistei pariziene „*Semaine Medicale*“ cu misiunea de a studia starea actuală a neuropathologiei în Anglia, Italia, Germania, Belgia, Rusia și după aceea trebuia să viziteze și America. Reîntorcerea în țară l'a silit să se ocupe numai cu unele din țările indicate mai sus. Rezultatele acestor studii au fost publicate în amintita revistă. (Dr. Marinescu: *Expuneri de titluri și lucrări*. București 1899).

Despre activitatea acestui savant, prof. Babeș se exprimă în ședința (dela 9 aprilie 1905) a academiei române între altele în modul următor: „D. Marinescu, e cel dintâiu autor care bazându-se pe cercetările sale asupra reacțiunilor celulei nervoase, a putut vorbi de *terapeutică celulară*, acțiune ce decurge din propriile sale lucrări. În timpul din urmă a adus fapte și idei nouă în privința unui element important al celulei nervoase: *neuro-fibrilele*.“

Contribuțiuni importante a adus de asemenea la studiul mai multor boale nervoase ca: Boala lui Friederich, paraliza lui Londry, acromegalia, nevriza în diabet etc. *El a făcut primele aplicațiuni ale cinematografului* asupra studiului boalelor nervoase și a adus un număr de fapte însemnat la chestiunea localizărilor...

În adevăr d. Marinescu e unul din neurologii cei mai savanți, cei mai conștiențioși și cei mai activi, astfel încât multe și importante sale comunicări făcute în cele mai distinse publicațiuni străine și române sunt totdeauna primite cu deosebită considerație în lumea științifică“.

Mă opresc aci, căci a înșira numai titlul lucrărilor și operilor prof. Marinescu ar trebui să umpli pagini întregi de ziar, căci numărul lor se urcă la 180. Cele mai noi opere sunt: *Myopathies* (apărute în tratamentul de hed. Brouardel, Gilbert și Thoinot, Paris), *La Cellule nerveuse* (două volume. Paris) având o prefață de marele biolog Ramon y Cajal după cum se vede și din revista „*Paris Médical*“ dela 23 dec. 1911.

În urma strălucitei sale activități a fost chemat, ca să ocupe catedre la universitățile din Apus, dar a preferat să rămâie în patria sa înălțând astfel prestigiul universității din București și fala neamului românesc.

Am arătat în liniamente generale în cadrele unui articol păreriile autorilor savanți despre profesorul Marinescu, având în vedere, mândria națională ce trebuie să ne cuprindă văzând, că poporul românesc, care abia a scuturat jugul sclăviei, prin asemenea fii, tinde să țină pas cu popoarele cele mai civilizate ale lumii. O dovadă eclatantă despre menirea necivilizatorică, ca rassa latină, în orientul european.

Pe de altă parte o mică recunoștință adusă omului care închis în laboratorul său, întreaga viață și-a dedicat-o muncii, pentru deslegarea unor enigme, pentru studiarea vieții tainice a celulelor nervoase, cari alcătuiesc cea mai importantă și mai delicată parte din organismul omenesc: sistemul nervos.

Actualmente d. Marinescu e profesor de clinica maladiilor nervoase și de electroterapie la facultatea de medicină din București. Și după cum se vede și din revistele citate:

Șef al serviciului de boale nervoase din spitalul Pantelimon. Președinte al societății de biologie din București.

Membru al Academiei române. Membru titular al societății medicale din Gand.

Membru corespondent al societății italiene de freniotrie.

Membru corespondent al societății de medicină internă din Berlin.

Membru corespondent al societății de neurologie din Moscova. Membru al societății de medicină internă din Breslau.

Membru al societății Alordon din Anglia.

Membru al societății de medicină internă din

Viena.

Laureat al facultății de medicină din Paris.

Laureat al Academiei regale de medicină din Bruxelles (Premiul pentru epilepsie). Iar acum de curând numit membru corespondent al academiei de medicină din Paris.

Viena, 1912.

Nicolae Sc. Stefan,
stud. med.

Scrisoare din Cernăuți

Cultura din școlăle noastre secundare. Fereștreul și prăvălia.

Un caz tipic m'a îndemnat, să scriu câteva șire despre cultura ce o primesc elevii români în școlăle secundare. Ar fi de prisos să mai amintesc despre starea tristă a școlălelor din Bucovina. Nici un liceu pur românesc, unde să primească și fii de români o adevărată cultură românească și să fie crescuți în simțul național. Nici un focar, unde să se pregătească mlădițele neamului nostru pentru lupta grea și înverșunată, ce au s'o ducă cu îndârjire contra străinismului entropitor. Există așa în batjocură niște gimnaziuri cu clase paralele românești. Dar numai numele poate, să sperie pe unii și să bucure pe alții, pe când realitatea e de tot tristă. Gândiți-vă să înveți toate materiile aproape în limba germană și să zici că urmezi o școală românească. Asta ar fi una. Se mai adaogă apoi și faptul, că la gimnaziuri așa zise românești sunt aplicați profesori străini, cari sunt propovăduitorii unui crez internațional. Dășșii caută să ne orbească pe elevi prin cultura străină, arătându-le-o măreață și impunătoare. Sunt însă și unii, cari voesc, să fie mai dibaci în propaganda lor. Prin chip și fel caută, să slăbească în inimile tinere ale elevilor păreriile ce le au despre drepturile românilor pe aceste plaiuri. „Ce a fost odată s'a dus“, spunea acum câteva zile un profesor dela catedră elevilor săi români. Urmă apoi trufășul german: „Români reprezentă astăzi numai o minoritate în Bucovina“. „*Dagegen haben sie ganz Siebenbürgen übereichert die Sachsen gehen zu Grunde.*“ (În Transilvania însă au crescut grozav, pe când sașii se perd. Popoarele cele slabe se înmulțesc tare... etc. etc. Aceste sunt ideile unui profesor, care pregătește viitori bărbați de stat, viitori politici și ce-i mai dureros viitori conducători naționali. Ce-i drept, n'are mare valoare pleava de cuvinte a acestui profesor, căci a pătruns și'n inimile tinerilor simțul național. Suntem însă indignați de întâmplarea ocazia, ce o profită unii profesori germani, să arunce fără frică cu injurii asupra neamului nostru. Ar fi bine, să se aducă la limitele bunei cuviinți pe acești capricioși îngâmfăți.

*

Suntem la finea unui eveniment. Dar e un eveniment foarte trist. În anii din urmă acaparaseră și românii cu mare greutate o parte din comerț și industrie. Cu câtă mândrie priveau toți românii cum se ridică tot mai sus ferestreul din Rădăuți, până ce în sfârșit s'a sfințit cu mare pompă, aștând numeros public românesc. A început apoi lucrul. Zi și noapte eșiau nori negri de fum din căminuri, dând Rădăuților aparența de un cuib al industriei. Material de tăiat era indestulat.

Când treceai pe dinaintea acestei mari întreprinderi, erai cuprins de fiori și nu-ți venea a crede, că și românii ar fi în stare, să aibă așa ceva. Și multora le a trecut pe buze versul poetului: Viitor de aur țara noastră are... A fost odată ca'n povești... Ce-i astăzi? Clădirile stau și acu neclintite, dar parcă mai triste, căci au trecut în mâni străine. Fumul se ridică mai mândios ca odinioară. Înainte era aci stăpână o firmă românească, iar acum și-a întins străinismul mâna mârșavă spre averea românească. Nu regretă nime această întâmplare? Zilele acestea s'a închis nu știu până când „prăvălia românească“. Restaurantul era închis acu câteva săptămâni. Cauzele sunt deficitale mari, provenite din conducerea rea și lipsită de controlă. Va să zică: nu mai avem în Cernăuți nici un birt românesc și nici prăvălie românească. Bani atător români vor intra iarăși ca și înainte în punga străinilor.

Aceste schimbări repezi mă îndeamnă, să mai scriu câteva șire. Nu voiu vorbi despre vinovații cari au determinat aceste lucruri, căci aș intra în chestii personale. Cauza e în orice caz a se căuta în certele interioare ale neamului, în lipsa de organizație națională și disciplină între conducători. Dacă ar fi luptat toți cu forțe unite, n'am trebui să privim astăzi la aceste lucruri dureroase. Cât timp însă se va bucura unul de nevoia și prostia

celuilalt, neamul nostru va sta mereu pe loc. Dacă ar fi așa, e încă bine, dar ne temem, că vom da tot îndărăt.

Triste vremuri! Zile grele am ajuns, dar mai grele o să le aibă urmașii noștri. Dâșii vor fi poate mai destoinici și vor vărsa lacrimi amare pentru păcatele comise așa în glumă sau din răutate de către înaintașii lor. Și dacă vor blestema, vor avea dreptate, căci noi nu ne-am împlinit datoria, după cum o cere timbrul timpului.

Correspondent

Din Năsăud

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocaziunea petrecerii pentru copii, ținută la 3 febr. a. c. în scopul augmentării fondului pentru ajutorarea copiilor săraci dela școala fundat. elem. pop. de băeți și fetițe din Năsăud, au binevoit a suprasolvi următorii domni și doamne:

Roza Tinerean 60 fil.; Alexa Frăsincar 1 cor.; Gavrilă Sucea 1 cor. 20 fil.; Cornelia Weis 40 fil.; Dumitru Irini 60 fil.; Ipolit Găzdac 1 cor.; Alexandru Halița 3 cor.; Simion Catarig 1 cor.; Roza Șotropa 3 cor. 60 fil.; dr. I. Runcan 1 cor.; dr. Dumitru Hodor 1 cor. 60 fil. Matilda Pop 20 fil.; Nicolae Rulean 60 fil.; Lucreția Moșil 20 fil.; Iustina Greavu 2 cor.; dr. Alecsa David 3 cor.; Petru Rogean 1 cor.; Emil Tișa 1 cor.; Leon Rus 1 cor. 20 fil.; dr. Teofil Tancoș 4 cor.; Nicolai Gavrilă 80 fil.; Virginia Grivase 1 cor.; dr. Tudor Moșil 4 cor.; Vasile Bichigean 60 fil.; Teodor Șimon 3 cor. 60 fil.; Ioan Păcurariu 1 cor. 20 fil.; Ioan Rus 3 cor.; Emil Domide 1 cor.; Ștefan Scridon 1 cor.; Simion Pop 1 cor.; Gavrilă Pop 2 cor.; Aurel Balint 1 cor.; Tit Mălăiu 10 fil.; Victor Motagna 1 cor.; Vasile Gheție 2 cor.; Gavrilă Onișor 1 cor.; Vasile Greavu 3 cor.; dr. Valeriu Seni 2 cor.; Iacob Maierian 50 fil.; Floarea Sponer 60 fil.; Ioan Daniello 3 cor. 60 fil.; N. Szabo 1 cor.; dr. Nicolai Drăgan 1 cor.

Fără de a participa au contribuit prin rescumpărarea biletelor următorii:

Iosif Mihălașiu 2 cor.; D-na Anca 2 cor.; d-na Ida Goldschmidt 2 cor.; d-șoara Matilda Pop 2 cor.; Petru Tofan 2 cor.; Gavrilă Scridon 5 cor.; d-na Ludovica Prădan 2 cor.; Ioan Mărgineanu 2 cor.; dr. George Linul 5 cor.; d-na Sara Petri 2 cor.; d-șoara, Luisa Kirtsch 1 cor.; dr. Artene Mureșan 1 cor.; Ioan Tomuța 3 cor.; Ioan Gheția 4 cor.; Ignașin Seni 2 cor.; Emil Fetti 5 cor.; Mihael Schenker 2 cor.

Tot spre acest scop mult stimata doamnă Emilia Scridon a binevoit a pune la dispoziție corpului didactic, o perinută de spate pentru fotoliu pictată de Domnia Sa, carea sortindu-se cu ocaziunea petrecerii a sporit venitele cu 60 cor. 50 fil.

Corpul didactic — văzând spriginită năzuința sa cu atâta dragoste — aduce în numele elevilor săraci cele mai sincere mulțumite acestor marimoși donatori și-i roagă, ca nici pe viitor să nu deie uitării pe acești sărmani copilași, cari de multeori lipsindu-le hănițele necesare, sunt siliți a rămânea acasă, lipsindu-se astfel de nutremântul sufletesc atât de necesar în viață.

Venitul total al petrecerii a fost 308 cor. 90 fil. speșele 135 cor. 85 fil., venitul curat 173 c. 05 fil.

Cu aceasta ocaziune, corpul didactic se simte dator a aduce mulțumită publică și Onoratorilor Direcțiunii a băncilor „Aurora” și „Mercur” din loc, cari și în anul expirat au avut bunăvoința a contribui la augmentarea fondului de ajutorare al copiilor săraci, votând din sumele disponibile pentru scopuri de binefacere câte 50 cor.

Năsăud, la 15 februarie 1912.

Corpul învățătoresc al școlii fundați, elem. pop. de băeți și fetițe, ca comitet aranjator.

INFORMAȚIUNI

Arad, 20 februarie n. 1912.

Telegrame:

Societatea noastră întrunită în ședința plenară din 16 februarie 1912, auzind despre jertfa, ce au adus-o teologii români din Oradea-mare pentru limba strămoșească, li trimite salutul frățesc și-i încurajează în lupta pentru limbă și neam.

Societatea acad. rom. „Dacia”, în Cernăuți.

*

Comitetul societății naționaliste „Carpații” a trimis l. P. S. Sa mitropolitului dr. Victor Mihali dela Blaj următoarea telegramă, cu prilejul prigonirii celor 16 seminaristi dela Oradea-mare:

Excelenței Sale l. P. S. Sale arhiepiscopului și mitropolitului dr. Victor Mihali.

„Comitetul societății naționaliste „Carpații”, indignat de cele petrecute cu bravii seminaristi români dela Oradea-mare, victimele intoleranței șovinistilor maghiari roagă pe l. P. S. V. ca șef suprem al sfintei biserici române greco-catolice, de sub coroana sf. Ștefan, să intervină cu înalta Voastră autoritate pe lângă cei în drept, și să ocrotiți pe cei 16 bravi români.

„Totodată vă roagă să luați inițiativa înființării unui seminar greco-catolic românesc în Oradea-mare, pentruca fiii neamului, cari se consacră înaltei misiuni de preot, să nu mai fie împiedecați a se exprima în dulcea noastră limbă strămoșească și pentru a se încălzi la focul sacru al culturii naționale românești.

„Sperăm că acest călduros apel al societății noastre va afla un viu răspuns în inima iubitoare de neam a l. P. S. Voastre”.

Ioan Tetzu, Ioan Baboceanu-Droc, președinte. secretar.

Rugare. Apelăm călduros la toate onorabilele persoane, cari au primit dela societatea „Clubul Român” din Viena, mărci cu chipul d-lui prof. N. Iorga, cu scopul de a mări fondul societății, să binevoiască a le rescumpăra, sprijinind astfel societatea, sau a le retrimite. — Gheorghe Vitencu, președinte.

Tinerii români dela școalele superioare din Graz și Leoben însuflețiți de ideile sfinte ale culturii și vieții curat românești, convinși de lipsa unei societăți social-literare și conștii de însemnătatea aceleia, au reînființat vechea societate academică „Carmen Sylva”, — care în urma grelelor împrejurări de câțiva ani nu a mai funcționat, constituindu-și comitetul în modul următor: Președinte: Cornel Tarnavschii, st. tehn.; Secretar: Liviu Câmpeanu, st. med.; Cassar: Emilian Giurgiu, st. med.; Bibliotecar: Iosif V. Butean, st. med.

Rectificări. În numărul nostru 27 a. c. prin răspunsul redacției „l. C. Oravița” noi nu l-am avizat pe d. Ion Coturla, sculptor în Oravița, și ne simțim datori a declara că sub inițialele aceste nu este a se înțelege persoana d-sale.

— A contribuit cu 5 abon. (20 cor.) la „darul de anul nou” al „Poporului Român” d. dr. Crăciun, medic în Timișoara, iar nu dr. Crăciunescu cum a fost publicat.

Redacția.

Pentru ziarul „Tribuna”. Sub acest titlu cetim în ziarul „Universul”:

În numărul nostru dela 1 Februarie răspunzând unei notițe agresive din ziarul aradan „Tribuna”, care ne acuza de parțialitate în relatarea diferendului dintre gruparea aceluia ziar și comitetul partidului național român din Ungaria, am spus că în ziarul nostru nu s'au făcut apre-

cieri asupra acestei chestiuni, ci s'au publicat știrile transmise de corespondenții noștri din Ungaria și expuneri de ale ziarelor românești de peste munți pe care le-am primit, fără nici un comentariu din partea noastră.

„Tribuna” pe care am primit-o ieri (Nr. 25 miercuri 1/14 Februarie) își reînnoiește acuzațiunea de astădată într-o formă injurioasă pentru ziarul nostru.

Nu ne dăm ostencala să răspundem la injurii: acestea se vor întoarce asupra autorului lor.

Atât numai avem de spus: dacă ziarul „Tribuna” își închipuiește că ne face vreo plăcere să înregistrăm certurile dela Arad, se înșeală amarnic; datoria de cronicar are de multe ori amărăciuni.

Vom fi foarte bucurosi când — și să sperăm că va fi foarte curând — vom putea înregistra că între frații noștri de dincolo nu sunt desbinări.

Soldații turei atacați de arnăuți. Din Salonic se anunță, că un detașament de soldați escortând un transport a fost atacat între Djakova și Ipek de o bandă de arnăuți înarmați, 2 soldați au fost uciși, 7 răniți. Ceilalți soldați au fugit. Arnăuții sunt urmăriți.

Înlocuirea ambasadorului francez la Viena. Ziarul „Le Matin” din Paris revine asupra chestiunii recupărării postului de ambasador la Viena și desemnează pe diplomatul Dumain ca pe acela care are, cele mai mari șanse de-a deveni succesorul eventual a lui Crozier.

Dumain e actualmente delegatul Franței în comisiunea Pirineiilor.

Afară de Dumain se mai vorbește de fostul director al secțiunii politice dela ministerul de externe, Bapst, precum și de Paleologue și Demargerie.

Atentatele cu dinamită din New-York. În diferite părți ale Statelor-unite au fost arestați 54 conducători ai lucrătorilor, cari sunt bănuți a fi fost complici în numeroase atentate cu dinamită din ultimul timp.

Arestații sunt în cea mai mare parte funcționari la diverse societăți mari.

Demisia ministrului comun de finanțe. Din Viena ni-se telegrafiază, că baronul Burián, ministru comun de finanțe, și-a dat demisia.

Motivul demisiei lui, se afirmă, este, că noul ministru al externelor contele Berchtold e cetățean ungar. În cazul când baronul Burián ar fi rămas mai departe în postul lui contrar obiceiului de până acum ar fi fost doi unguri miniștri comuni. M. Sa încă nu a decis în chestia acestei demisii.

Din Praga vine știrea, că urmașul baronului Burián va fi prințul Conrad Hohenlohe, guvernor în Triest.

Plecarea generalului Caneva spre Tripolis. Din Neapole vine știrea, că generalul Caneva a plecat spre Tripoli, fiind salutată la gară de ministrul de război, generalul Spingardi, de ministrul poștelor și telegrafelor d. Calissano, de șeful statului major, de numeroși generali și ofițeri superiori. Cei de față l'au aclamat.

Vizita regelui Muntenegrului la Constantinopol. În cercurile oficiale din Constantinopol nu se consideră încă, ca definitiv proiectul vizitei regelui Muntenegrului la Constantinopol.

Petrecerea dansantă a măcelarilor români din Oravița română a reușit deplin. Costumul național a fost bine reprezentat. A încurs în total 560 cor. 10 fil. Venitul curat de 290 cor. s'a plasat în favorul casei culturale-bisericești. Au suprasolvit d-nii: dr. Liviu Cigăreanu 10 cor., dr. Paul Fitz, notar public regesc 4 cor., Ilie Traila director de bancă 80 fil., Ion Cerbu econom 80 fil., Cornel Jurca preot 3 cor., 80 fil., Iancu Coti 60 fil., Fr. Hulelsch 3.80 cor., Dimitrie Drăghici, magaziner 2.60 cor., Ion Sulea, măestru 60 fil., Gheorghe Lăpădat sublocot. 60 fil., Ioan Mureu măestru 80 fil., Carol Paulovici oficiant 1 cor., dr. N. Hobian avocat 80 fil., — cărora și pe această cale le exprimăm mulțumirile noastre.

Oravița rom. la 13 febr. st. n. 1912. Gheorghe Pipelea măestru-prezident, Carol Lazăr, secretar.

Alegere de deputați protopresbiterali. Din Jebel ni se anunță: Sinodul parohial al comunei noastre bisericesti, care singură alege 2 deputați, în 5/18 febr. a. c. a ales cu totalitatea voturilor (80) ca deputați pe un period de 3 ani la sinodul protopresbiteral al tractului Buzias pe învățătorii locali d-nii: Gregoriu Palci și Nicolae Danciu.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul”.

O grevă a învățătorilor. Din Macău vine știrea, că 20 învățători ai bisericeii reformate de aci au cerut îmbunătățirea salarilor, dar comuna bisericească i-a refuzat. Ieri după amiază învățătorii au ținut o adunare în care au proclamat greva culturală: în viitor învățătorii nu vor participa la conferințele religioase, la sărbători bisericești nu vor cânta, nu vor ține cursuri cu analfabeții lor pentru funcțiuni extraordinare vor pretinde ștole mult mai mari, ca până acum.

Iusth și planul lui Návay. Adusesem știrea despre un plan de al președintelui camerei Nicolae Návay, cu ajutorul căruia să fie făcută imposibilă obstrucția Technică. Lui Iuliu Iusth nu-i vine a crede aceasta. Iată ce spune:

„Știrea aceasta o judec cu totul de nebazată. Nu se poate că Návay să ieie asuprași aplicarea samavolnică a regulamentului Camerei. El e un om liberal și cu minte, și a făcut o carieră îmbătătoare. E cu totul eschis, că el pentru o încercare fără șanse de succes, cu o lovitură de picior să-și răstoarne întreg trecutul și viitorul. Noi suntem gata pentru orice eventualitate, dar pânăcum nu ne-am cugetat la o apărare contra volniciei. Dacă însă totuși va veni așa ceva, noi vom ști pași cu toată energia în contra.”

Concurs. Pentru ocuparea postului de medic cercual din *Tohanul-vechiu* (com. Făgăraș) la care aparțin 5 comune compacte române cu o populație de 9910 suflete, s'a scris concurs până la 22 februarie n. a. c. Suma tuturor venitelor stabile face 2620 cor. anual, 4 cvincvenale de câte 200 cor. și 2 stâneni de lemne în natură. După părerea unor competenți, noul medic poate avea încă un venit lateral de 9—10 mii coroane anual. Este dorința de obște ca acest post să fie ocupat de un medic român vrednic.

Nenorocirea de pe insula Lobeira. În farul de pe insula Lobeira, care dupăcum se știe, se află izolată de restul lumii din cauza intemperțiilor, se află adăpostite 6 persoane și nu două dupăcum se anunțase la început, cărora de 25 de zile nu li-se poate duce provizii din cauza imposibilității vaselor de a acosta.

Farul continuă a lumina, însă e probabil, că nenorocii au murit.

Serată literară. Ca și la ședințele literare trecute, pe care muncitorii români organizați din Arad le-au aranjat, tot astfel și duminică seara, publicul românesc a venit în număr mare umplând sala dela „*Millenium*”. Această manifestare a muncitorimeii române, pentru lucruri frumoase și înălțătoare, este foarte laudabilă, căci se dovedește cu prisosință setea ei pentru cultură. Muncesc o săptămână întreagă în fabrici și uzine pentru alții, își jertesc viața și sănătatea ca să umple pungile altora, iar ziua de repaos ei o întrebuințează pentru cultivarea și înălțarea sufletească.

La orele 8 și jumătate seara, d. *Sava Damian*, în calitate de președinte al acestei serate, mulțumește publicului asistent, în cuvinte bine simțite, și-l roagă să asculte cu atențiune desfășurarea programului foarte bogat.

D. *Ioan Lazar*, își citește conferința închinată micilor învățăcei (cărora la această serată li s'au împărțit haine din profitul net al petrecerei) arătând în linii largi, desinteresarea condamnabilă a societății actuale putrede față de muncitorimea în general, cum și aceste mici victime ale suferinței și mizeriei, de pe fețele cărora de pe acum se văd urmele durerii, vor fi tot așa de exploatați. Își încheie conferința îndemnând pe muncitori și pe tinerele odrasle, să citească și să lupte pentru desrobirea clasei muncitoare și să se înscrie în partidul socialdemocrat, singurul care apără interesele muncitorilor asupriți.

D. *Sava Ștegar Damian*, urmând împărțirea hainelor, arată de unde au încurs aceste sume cari s'au cheltuit pentru micii proletari și roagă pe d-nii *Sp. N. Calu* și *I. Bencican*, cari au fost însărcinați cu cumpărarea lor, să le împărțescă. Astfel s'au împărțit la 8 copii haine și încălțăminte și amme: lui *Crăciun Păulișan*, elev la „*Tipografia diecezană*”, *George Vostinar*, elev la tipografia „*Tribuna*”, *Ioan Rada pantofar*, *Romulus Ardelean croitor*, *Grigorie Stoian pantofar*, *Gheorghe Bogătan lăcătuș*, *Vasile Vasi lăcătuș* și *Gheorghe Petrovici lăcătuș*. Elevul de tipografie *Crăciun Păulișan*, declamează foarte bine poezia „*De multă vreme*”, de M. I. Procopie.

D. șoara *Elena Scortariu* a declamat cu mult simț poezia „*De demult*” de O. Goga. D. *Maximilian Dop* ne-a delectat din flaut cu mai multe

bucăți, d-sa a fost răsplătit cu furtunoase aplauze. Domoșoara *Barna* a declamat cu o siguranță și cu un gust putem zice artistic poezia „*Mama*” de G. Coșbuc pentru care a fost viu aplaudată. D. *I. Armășel* a citit o bucată „*In bogatul Paris*” de Octave Mirbeau, în care este arătată toată putreziciunea societății actuale. D. *Sp. N. Calu* a declamat „*Pe deal*” de Petofi. D. *I. Neaguș* cu vocea-i puternică a declamat într'un mod uimitor de bine poezia „*Scopul vieții*” de Rădulescu-Niger. D. *D. Boar* a declamat foarte corect poezia „*Lupta vieții*” de Coșbuc, dovedind prin aceasta că cu timpul d-sa va deveni un bun declamator.

Terminându-se programul, d. *S. Demian* face o mică analiză a întregului program, arătând însemnătatea fiecărui punct, atât a declamațiilor cât și a bucății cetite și a conferinței. Mulțumind celor prezenți pentru ascultarea, anunță pentru seara viitoare conferința d-lui *Sp. Calu*, care va trata despre alcoolism, și totodată atrage atenția acelora cari doresc să se înscrie în corul *muncitorilor români din Arad*, care e pe cale a se înființa.

Ședința se ridică la orele 11, și fiecare plecând acasă, duce cu el și mulțumire sufletească că a ascultat ceva bun și folositor. Serata viitoare va avea loc la 2 martie n.

Fotografie, Cinematograful și Papa. Pius al X-lea a acordat zilele acestea la un mare număr de fotografi autorizația, foarte mult dorită de fotografi pentru al „opera”.

Acești artiști autorizați oferă în general papei câte 300 de exemplare de lux din albumele lor, fără a vorbi de frumoasele sume vărsate tezaurului sftlui Petru. E drept că și scot ușor pagube, de și fotografiile papii se vând cu miile.

Pe lângă acordarea vânzării pozelor sale Pius al X-lea mai acordă și benediciunea sa, scrisă cu propria sa mână și că fotografia acestui document se vinde de asemenea într'un mare număr de exemplare.

Aceasta „industrie” foarte profitabilă, a pus în mișcare și alte ramuri, cum este aceea a cinematografelor — și a fonografelelor. Demersuri stăruitoare au fost făcute de case de cinematograf spre a obține autorizarea de o cinematografia o ceremonie religioasă la care i-a parte suveranul potifice.

Chestiunea a fost grav debătută în congregația așa numită a riturilor. Răspunsul a fost negativ. Aceeasi congregație a condamnat gramofonul.

Căsătorie princiară. Din *București* ni se telegrafează: *Se dă ca sigură căsătoria dintre Alteța Sa Regală principesa Elisaveta a României, cu principele Boris al Bulgariei.*

Doine și cântece populare pentru cor. La „*Librăria diecezană*” din Arad se află de vânzare doine și cântece populare pentru coruri bărbătești sub titlul „*Dor și iubire*”, compuse de d. *Constantin Savu*. Prețul: 2 cor. 50 fil. + 10 fil. porto postal. (Pentru România: 2 lei 80 b. și porto postal).

Călătoria de inspecțiune a comandantului de marină. La începutul săptămânei acesteia admiralul contele Montecucoli, comandantul marinei a plecat ca să inspecționeze stațiunile de marină din Triest și Pola. Pentru această călătorie s'a pregătit yacht-ul comandai de marină „*Lacroma*” și ca comandant al acestuia a fost numit căpitanul de fregată baronul Gustav de Nanta.

Misiunea aceasta în prima linie are de scop controlarea vaselor de război cari sunt în lucrare în Triest, Monfalcone și Fiume, mai departe inspecționarea escadrei de rezervă.

Noul jertfe ale aviaticeii. Din Londra se comunică știrea primită din San-Francisco conform căreia aviatorii german Hoff și Glenmartin englez au căzut din sbor cu aparatele lor. Hoff a murit imediat după cădere, Glenmartin a scăpat neatins. Cele două aparate s'au ruinat complet.

O altă catastrofă aviatică s'a întâmplat în Anglia la Salsburg. Căpitanul Winkel, care face parte din trupa aviatorilor italieni și care de câteva zile se află în Anglia ca din încredințarea guvernului italian să încerce și să cumperd aeroplane scăzute din sbor rugându-și ambele picioare.

Tot așa în Richmond renumitul aviator Dou-

glas Șroham Gilmour a căzut dela o înălțime de 200 metri murind pe loc.

Dicționarul limbei române. Se știe că *Academia* patronază lucrarea unui dicționar al limbei române. *Lucrările acestui dicționar au fost începute de către regăratul B. P. Hajdeu și continuat de către d. Filipide prof. la universitatea din Iași, care a avut marele merit de a colecta fișele tuturor cuvintelor limbii române.*

D. *Filipide* părăsind această muncă superioară forțelor unui singur om, a dat fișele d-lui *Sextil Pușcariu*, profesor de limba română la *Cernăuți*; corespondent al Academiei române ajutat în această muncă de *dd. Eviolceanu și Rădulescu-Pogoneanu din București.*

Dicționarul acesta va avea 3 volume; *academicii* lucrează în aceluși timp la primele două volume. Până acuma au terminat litera A și litera F. Litera A ocupă 400 de pagini și litera F, 200 de pagini. Literile B și G, vor fi terminate în curând.

Nu se știe precis când va fi gata dicționarul limbii române.

Ungurii lucrează la al lor de 30 de ani și rușii de 40 de ani.

Succesul unui pictor român la Paris. *Jurnalele* parisiene aduc știrea succesului frumos al d-lui *Stoenscu*, pictor român, avut la expoziția din *Monte-Carlo*.

D. N. *Stoenscu* a expus o pânză reprezentând o tabără de țigani.

Presă franceză este unanimă în a recunoaște calitățile acestei pânze.

Ca români succesul d-lui *Stoenscu* nu poate decât să ne îmbucure.

Al 192-lea! *Cassariatul* „*Reuniunii române*” de înmormântare din *Sibiu* a plătit ajutorul statutar după răposatul membru *Pünkösti Gergely*, maior pensionat. Acesta este al 192-lea caz de moarte în sinul *Reuniunii române* de înmormântare sibieni.

Invențiunea unui ucenic. Ucenicul *Ion Géczy* din *Cașovia* a descoperit un aparat pentru semnalarea revărsării gazului, care este atât de simțitor încât la cea mai mică revărsare a gazului începe să sune tare așa încât scoală din somn pe toți cei din casă. Singura dorință a ucenicului este să capete un circin foarte perfect. Publicul din *Cașovia* a răspândit liste de subscripții, pentru ca să satisfacă dorința lui *Géczy*.

Ucenicul acesta învață cu sârguință limba engleză, deoarece ce el voiește să meargă la *Londra* pentru ca să-și înmulțească cunoștințele.

Atitudinea opoziției ungurești. În urma declarațiunilor rostite în cameră de primul ministru contele *Khuen-Höderváry*, opoziția a urmat să hotărască definitiv asupra atitudinii sale în parlament. În acest scop partidele opoziției duminică după prânz s'au întrunit luând hotăriri de mare însemnătate. Partidul *justhist* în ședința s'a ținută la 7 ore seara, fiind prezenți aproape toți membrii fruntași, a hotărât a lupta cu toate forțele de care dispune contra reformelor militare și pentru introducerea neîntârziată a votului universal. Șeful partidului *independist* și *48-ist*, *Iuliu Justh*, în vorbirea sa de deschidere a declarat că întru cât după cum se poate vedea din declarațiile primului-ministru, *pertractările* din *Viena* nu au satisfăcut nici una din pretensiunile opoziției, neaducând prin urmare nici o schimbare în situația partidului, nu e motiv ca partidul să-și schimbe atitudinea de până acum. Dinpotrivă azi sunt motive mai puternice ca partidul să ducă o luptă mai energică contra guvernului și a intențiunilor acestuia de a zdrobi opoziția. În urma acestor propuneri partidul fără discuție, unanim și cu mare însuflețire a hotărât ca să se servească de tot felul de mijloace parlamentare luptând până la sfârșit contra reformelor militare și pentru votul universal. *Iuliu Justh* a anunțat apoi că în ședința de mâine a camerei va aduce la cunoștință hotărârea partidului. S'au discutat apoi mijloacele de luptă ale opoziției. Partidul *kossuthist* s'a întrunit la ora 4 după prânz. Se poate spune că acest partid n'a hotărât nimic fiind-că i-se părea că va eși mai ușor neavând o atitudine hotărâtă. După îngăimările marelui *pacificator* politica partidului va fi facultativă. Se va face și opoziție însă tot facultativă.

Independenștii în afară de partid vor continua lupta contra reformelor militare. Partidul *poporal* va lua parte la obstrucția tehnică. Membrii marcanți ai partidelor opoziste au luat apoi o cină comună hotărând mijloacele de luptă. *Obstrucția*

znică va urma a fi mai îndârjită decât până acum.

Printul Chica în Indo-China. Din Paris se comunică: Ducele de Montpensier a sosit la începutul lui decembrie în Indochina, însoțit de printul Chica și secretarul său Paul Louis Hervier.

Cu aceasta se încheie marea călătorie întreprinsă în Orient. Ducele de Montpensier și printul Chica se vor întoarce în Europa în primele zile ale lunii aprilie.

În tot drumul ducele a adunat material pentru publicarea unei mari opere asupra Indochinei.

În timpul acestei călătorii, societatea a luat parte la interesante vânători în Cochinchina și Anam.

Ce-i cu „Mona Lisa“? Un svon ciudat circulă în Paris, asupra dispariției tabloului „Mona Lisa“. După acest svon tabloul nu ar fi fost furat și stricat de un om de serviciu al muzeului Luvru, care l-a ascuns apoi de frica pedepsei.

„Mona Lisa“ ar fi ascunsă acum într'un loc necunoscut numai de câțiva ziaristi și va fi readusă în curând la locul ce-l ocupa în muzeu.

Pădure incendiată. Din Salonic vine știrea, că răfăcătorii rămași necunoscuți au dat foc pădurei Bursa dela poalele muntelui Olimp. Incendiul a mari proporțiuni. Trupele au plecat să dea ajutor.

La cenzura de avocat pentru Maros-Vásárhely pregătește cu internul său probat în scurt timp institutul avocatului Dr. Rudolf Polcz în Kolozsvár str. Egyetem nr. 7.

Ca instructori sunt rugați exclusiv avocații cu pregătire teoretică și practică desăvârșită.

Prețuri moderate, condiții de plătire avantajoase.

x Atragem atențiunea stim. noștri cetitori asupra anunțului „**Băncii Generale de Asigurare din Sibiu.** Fiind unica instituțiune românească de asigurare, recomandăm celor interesați, să se adreseze aci în orice afaceri de asigurare, cu toată încrederea.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsit de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x La firma **Kerpel Izsó** din Arad, să împrumută cărți de citit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună

1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x **Articoli de tombolă și pentru cadouri** în alegere uriașă, se află pe lângă prețurile celei mai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

x **Oferă albituri pentru mirese**, lucrări proprii în executare solidă și specială: *Heim J.* atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

CURIOSITAȚI

Ordinul Jarretierei.

Zilele acestea d. Ed. Grey ministrul afacerilor străine al Marelui Britanii a primit din partea regelui său una din cele mai mari distincții la care poate aspira un supus al Angliei.

A fost făcut cavaler al ordinului Jarretierei.

Toate ziarele engleze cele liberate ca și cele conservatoare și socialiste au publicat articole entuziaste punând în evidență înaltele însușiri și merite ale ministrului englez.

Cu aceasta ocazie se dau amănunte și asupra ordinului jarretierei.

Acest ordin datează din anul 1348.

Regele Eduard al III-lea dând o serată, în timpul dansului regina Angliei și-a pierdut jarretiiera. Văzându-o jos regele o ridică și o legă de piciorul stâng spunând „Honni soit qui mal y pense“. Ceeace s'ar putea traduce cam în felul următor „Discalificat să fie acela care gândește la ceva rău“.

De atunci aceasta este deviza regilor Angliei și a ordinului.

Acest ordin este foarte restrâns. După protocol nu are decât 25 de membri care trebuia să facă parte din cea mai înaltă aristocrație. Dintre neenglezi numai membrii caselor domnitore îl pot obține.

Actualul rege prin decorarea lui Grey l'a ridicat la 27 numărul membrilor săi.

Semnificația înaltă a acestui gest stă și în faptul că Ed. Grey este un simplu baron membru al camerei comunelor. Până acum nu se cunoștea decât puține cazuri când un simplu „commer“ obține o asemenea distincțiune.

În 1726 regele George al II-lea a decorat pe ministrul său favorit Horace Walpole făcut mai târziu conte de Oxford.

În 1616 regele Jaques I-iu a numit cavaler al Jarretierei pe Georges Wilhèrs mai târziu creat duce de Buckingham celebrul favorit al regelui Carol I-iu, condamnat la moarte de partidul lui Cromvel...

Loc deschis

(Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacțiunea nu primește răspunderea).

La atacurile adresate persoanei mele la locul deschis din nr. 19 al ziarului „Românul“, nu mă dimit a-ți răspunde absolute nimic, ci pentru calomniare publică voi face arătare la tribunal.

Gavoșdia, la 10 februarie 1912.

Ioan A. Musca,
preot.

Declarație

Subscriși scârbiți și revoltați până la suflet de purtarea dușmănoasă a d-lui George Moldovan față de vrednicul preot al nostru Ioan A. Musca, respingem cu indignare toate atacurile publicate la locul deschis în nrul 19 al ziarului „Românul“.

Toate acuzele aduse la adresa iubitelui nostru preot sunt nebazate, sunt niște scornituri.

Povestea cu jidovul prim, de care amintește dl Moldovan, e minciună cu coarne. Părintele Musca în ajutorul acestui jidov nu a putut sta nici odată, deoarece pe vremea aceea nici nu era încă în Govoșdia. După ce s'a dus jidovul dela noi din sat, părintele Musca abia peste un an sa așezat la noi în comună. Povestea cu celalalt jidov din urmă, încă e minciună. De când sa esoperat licența acestui jidov, au trecut 6 ani, știm însă hotărât, că nu părintele nostru a esoperat aceasta licență. Preotul nostru, decând îl știm nici odată nu a intrat în casa, ori în birtul jidovului, cu atât mai vărtos a putut sta în ajutorul lui.

Fapt e, că birtul jidovului tocmai așa e de departe de Biserică, ca birtul d-lui Moldovan, deosebirea e numai aceea, că până când birtul lui Moldovan e chiar în fața bisericii, așa încât din biserică sa vede tocmai în birt la Moldovan și să aud toate chioturile de acolo, până atunci birtul jidovului e în dosul bisericii. Acest fapt l-au constatat esperții la fața locului și așa s'a întâmplat că și jidovul a dobândit licența.

Cum să poate însă, că d. Moldovan 6 ani a tăcut și numai acum vrea să apere prestigiul bisericii, dar când a fost președintele com. parohial, nu i-a venit în minte prestigiul bisericii? Oare nu o fi acesta pentru aceea, pentru că la alegerile din ianuarie a. c. cu totalitatea voturilor l'am trântit din postul de președinte al com. par., totodată și din postul onorific ca membru al sinodului proto-prezbiteral, și nici măcar de simplu membru în comitet nu lam mai ales? Știm noi prea bine că asta-l doare pe dânsul și de ciudă vrea cu ori ce chip să se răsbune.

După ce arătările contra preotului nostru la forurile mai nalte bisericesti nu a fost în stare

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(30)

— Urmare —

În acelaș timp se arată în ușă o femeie ceva mai tânără decât cea dela ferestruce, dar care, cu toate acestea, îi semăna mult. Ea își luă însărcinarea să-l conducă într'o odă.

Cicikof, înaintând, aruncă în odaia aceasta câteva priviri rezezi: pereții erau acoperiți cu o hârtie de tapet cu dungii largi, pe tapetul acesta stărnau, din distanță în distanță, chipuri reprezentând niște pasări; între ferestre erau niște oglinzi, și la spatele acestor oglinzi se zăreau, un plic, o pereche de cărți de joc, un ciorap; ajurea se arată un ceasornic cu greutăți și limbă, cu cadrane înflorit; el nu putu să vadă mai mult; simțea că ochii îi se lipesc ca și cum ar fi fost cu miere.

O clipă după aceea intră doamna, care era o femeie ca de vre-o șaizeci de primăveri: ea avea pe cap o scufiță de noapte *Sui generis*, pe care și-o așezase destul de rău pe cap, ca și o bantă de flanelă pe care o avea la gât. Era una din acele mii și mii de cucoane de provincie, care strigă

într'una pagubă și sărăcie și moarte și foamete, și-și țin capul înclinat într'o parte delângând toate aceste nenorociri, cari nu le împiedecă, cu toate acestea, ca să-și umple, încetul cu încetul, și unul după altul, anumiți săculeți de pânză cu drăguți bănișori, iar săculeții aceștia sunt împărțiți prin cutiile sicriului după capacitatea și valoarea lor reală, și după starea fucnetorilor.

Sunt anumiți săculeți cari nu primesc decât ruble, alții numai jumătate de rublă, apoi alții numai sferturile de rublă, și de altfel, când te-ai uita, în clipa când se deschide cutia ai jura că nu-i acolo decât rufărie și cămăși de noapte și jurubițe de cânepă și bucățile unei mantale des-cusute, care va fi la trebuință, transformată în rochie, dacă rochia în permanentă arde în clipa când doamna, la zile mari, coace plăcinte și face tot felul de prăjituri. Și dacă, după toate acestea, rochia permanentă nu se arde în nici un loc, nu se rupe, ci se pătează numai prin folosința zilnică, ei bine, mantaua desfăcută a bătrânei doamne va rămânea zăcând cu anii în stare descusută, și apoi va trece prin testament la vre-o strănepoțică, cu o droaie de vechituri de felul acesta.

— Cicikof își ceru iertare că a făcut prin apariția aceasta neașteptată, atâta vâlmășală doamnei. „Nu face nimic, nu face nimic, — răspunse ea — dar pe ce vijelie înspăimântătoare v'a adus Dumnezeu la mine! ascultă ce vânt, ce puvoi! ar trebui să mâncați bine ceva cald după cele ce ați îndurat; dar uite ni s'a stins focul, și ar fi prea mult....“.

Doamna fu întreruptă la vorbele acestea de o șuerătură puternică, asurzitoare, care neliniști pe călător. Sgomotul de care e vorba te făcea să crezi că, prin mii de spărturi roiuri de șerpi năvălesc în odaie spre a o transforma într'o peșteră de vrăjitoare. Da ducându-și fără să vrea, ochii deasupra ușei, el se liniști numai decând, înțelegând că ceasornicului îi venise pofta să bată. În sfârșit, după scârțâitul complicat, urmă un scârțâit simplu și un anumit resort, adunându-și toate puterile reuși să lovească de două ori un ciocănel negru de clopoțelul, pe care cădea cum cădea un băț peste căldarea de tuciu spartă; apoi limba își reluă lin tic-tacul ei monoton.

Cicikof mulțumi doamnei asigurând-o că nu are trebuință de nimic. El o rugă să-i arate doară un pat ori un divan pe care să se răstoarne, și mai întâi să aibă extrema bunăvoință să-i spună în ce loc se găsește și dacă mai e mult până la moșia d-lui Sabakevici. La aceasta doamna răspunse că ea aude numele acesta acuma pentru întâia oară, și că nu se află, cu siguranță, vre-un proprietar Sabakevici la cincizeci de kilometri împrejur.

— Trebuie să cunoașteți cel puțin pe Manilof, zise Cicikof.

— Cine-i Manilof acesta?

— Un nobil, doamnă.

— Nu, eu n'am auzit nici odată de el, nu cunosc nici numele acesta.

— Ce vecini aveți dară?

să facă nici o ispravă, acum cearcă norocul pe cal a publicității.

Subscriși declarăm sărbătorește că toate por-nirile contra preotului nostru sunt zădărnice, de oance convingându-ne că preotul nostru a muncit în totdeauna și muncește și astăzi pe toate tenele pentru interesele Comunei și pentru binele și înaintarea neamului nostru, avem deplină încredere în dânsul și protestăm cu toată energia contra procedurii dușmănoase a d-lui Moldovan. Govoșdia la 8 februarie 1912.

Dimitrie Crișan m. în com. par. și m. în sinodul protopopesc. Ananie Jurca m. în com. par. Samas Gyeorgye, membru în sinodul par. Lup Iosif m. în sinod. par. X Vasilie Jurca m. în sinod. par. Crișan Ioan, Istimie Jurca, Ananie Socolan, m. în com. par., Ioan Jurca, George Jurca, Ioan Gligor, Ioan Petca. Pera Petca, Deak Ananie, Petcu Vasilie, Zsekeran Iosif, Stefan Csok, Popa Alexandru, Neyk Vasilie epitrop, Toma Olari, Cioc George Bosa m. în com. par. Lupuț Iosif, Aesente Madășă, Olari Vasile, Olari, Stepan, Marta Petru, G. m. în com. par., Cioc Ion, Lup Ion, Zsurka Iosif, Zamfir Tamas, Suci George, Tamas Ion Craiu Vasilie.

Bibliografie

—x—

A apărut „Foaia Școlastică” nr. 4 anul XIV. ca următorul sumar: V. Costăchescu: Cum se poate realiza un învățământ simultan, care să fie profitabil copiilor și să nu îngreune munca învățătorului? Marian Sas: Graiul viu sau limba de conversație a învățătorului. I. G. D.: Un învățător ministru. Ap.: Chestii școlare. După revista „A gyermek”: Din psihologia copilului. Alexandru Borza: Plantele de leac. M. Străjanu: Din parabolele lui Krumacher. Informațiuni. Bibliografii. Anunț. — Blaj 1912. Abonament pe an 6 cor.

Kramerius, aduceri aminte de un compatriot.

Doine și cântece din Ardeal, ed. Academ. Române.

Toast, ținut la banchetul oferit de d. C. C. Arion min. instrucțiunii publice, în onoarea delegaților universităților străine cu prilejul jubileului de 50 ani a universității din Iași, în ziua de 26 sept. v. 1911.

Vorbiri, rostite cu prilejul serbărilor jubileare de 40 ani ale soc. academice social-literare „România Jună” din Viena în ziua de 31 dec. v. 1911 și la ședința festivă din ziua de 1 ian. v.

Toate aceste de d. dr. Ioan Urban Iarnik, prof. la universitatea boemă din Praga.

Doine și cântece românești, pentru voce și pian, de dr. Justin Cl. Juga. Prețul 2 cor. 50 fil. Pentru România 3 lei. Se pot comanda la autor în Budapesta IV. Sütő-ut. 6. Conținutul e următorul: „Mânec-te bade amarul”, 2. „Vai, vai, vai, inimă vai”. 4. „Duce-m'eu, cu luna 'n nor”. 4. „Lungu-i drumul Clujului”. 5. „Mor Mărie, mor”. 6. „Oameni fără mintea toată” și 7. Zădărnice.

Arta, Morala și Cultura de I. Volkelt, profesor universitar Lipsca, trad. autorizată de Horia Petra-Petrescu; prețul 45 fil. — Brașov, 1909, tipografia A. Mureșianu.

Cum a iubit Eminescu, pagini intime (amintiri, scrisori și poezii inedite) de Octav Minar. Biblioteca „Lumina” nr. 22—23. București 1912. Prețul 60 bani.

Redactor responsabil: Atanasu Hălmăgian.

— Ziarul „Românul” și foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

AVIZ!

Un practicant de farmacie

cu ceva praxă, român, care cunoaște și limba maghiară află aplicare în farmacia mea, pe lângă leafă lunară bună. Respectivul funcționând stabil, cu un asistent diplomat, se va împărtași de o instruire excelentă. Oferte a se trimite la apoteca „Sfântul Gheorghe” în Oraviczabánya.

— Babrof, Soinin, Kanapatef, Kharpakin, Frepakin, Pleșanof.

— Bogați, săraci?

— Bogați? nu, bogați; unul are douăzeci de suflete, un altul douăzeci și cinci, douăzeci și șase, un al treilea treizeci și ceva, să zicem... dar boeri de o sută de suflete, spre pildă! nu, n'avem nici macar unul.

Cicikof, la explicarea aceasta, recunoșcu că se găsește la marginea unui pustiu.

— E oare mult de aici la oraș! zise el.

— Sunt șizeci de verste bune. Dar, vezi, tare îmi pare rău, că n'am ceva să vă dau de cină. Haide, tătucă, n'ai voi să iai un ceai?

— Mulțumesc, mulțumesc, mămică; n'am trebuință decât de un pat.

— În adevăr, după un drum ca acesta, nu e un leac mai bun ca somnul. Poftim, divanul acesta are să-ți slujască bine, nu-i așa? Hei, Fetinia, adă o saltea, perne, cearșafuri și o plapomă. Vai! ce vreme, domnule! Dumnezeu să ferească! și ce tunete! Toată noaptea am ținut lumânări aprinse înaintea icoanei. Vai, domnule dragă, uite pe spate și pe o parte și pe alta ești numai noroi, unde Dumnezeu, te-ai putut tăvăli așa?

— Ba mulțumesc lui Dumnezeu, că-i numai atât; puteam foarte bine să-mi frâng coastele.

— Ah, dragă doamne, cât mai pățește omul! Dar ar trebui să te frece puțin pe șale, nu-i așa?

— Mulțumesc, mulțumesc, nu vă tulburăți de loc; spuneți numai servitoarei să-mi svânte și să-mi curețe bine hainele.

— Auzi tu, Fetinia, zise doamna, adresându-se către femeea, care eșise cu un felinar în mână, înaintea ușii, și care târăse deja salteaua, o pusese pe divan și o bătuse așa de bine încât toate perinile erau acoperite cu fulgi, ai să iei paltonul și pantalonii domnului, ascultă-mă bine, ai să le svânti la un focșor de nuele, cum făceam pentru hainele bietului meu răposat, Dumnezeu să-l odihnească! Și apoi le vei freca și le vei bate înțelegi tu?

— Da, doamnă, zise Fetinia, întinzând cearșaful peste saltea și îngrămădind perinele.

— Așa, iată și patul ți-e gata, zise doamna; adio, tătucă, fii poftesc somn ușor. Dar nu cumva ai lipsă de ceva? Poate ești obicinuit, tătucă, să te gădile la tălpile picioarelor. Răposatul nu putea adormi nici odată fără asta.

Călătorul refuză în termeni politicoși.

Doamna se îndepărtă; el putu în sfârșit, să-și desbrace toate hainele, și, după ce încredință Fetiniei toate: vestmintele de de-asupra, dedesupt, de sus și de jos, el răsufli. Fetinia încărcată cu hainele, își imită stăpâna, poftind noaptea bună călătorului și părăsi odaia.

Rămas singur, el aruncă o privire plină de mulțumire la patul său, care se înălța aproape până 'n tavan. Sunt, uneori, tavanuri foarte joase la țară, și, de altfel, Fetinia se pricepea foarte bine să înalțe un pat de puf.

Când cu ajutorul unui scaun, pătrunse în așternutul ospitalier, movila, cedând sub el, părea,

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS”
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte sururi, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. 1919.

că are de gând să coboare până la podcală, iar fulgii alungați, prin apăsare, dintr'o pernă slab încheiată, sbură în toate culțurile odăii. El stânse lampa, se acoperi cu o pănură de persia, și ghemindu-se sub ea în voia lui, — adormi numai decăt.

Era acuma, după obiceiul dela țară, destul de târziu, când se deșteptă Cicikof.

Soarele își arunca razele pe fereastră, drept asupra ochilor lui, iar muștele, cari aseară dormiau ținute pe ziduri și pe tavan, năpădiră pe întrecută asupra lui.

Una își alese domiciliul pe buzele lui și începu să pompeze, o alta în nară, și încă o alta, în scorburile urechii; o a patra se străduia să-și facă drum pe sub pleoapă. Mâna celui ce dormea fără ca ea el să aibă cunoștință de mișcările lui, persecută pe una, tocmai pe aceea pe care o intriga suflarea înăditului curent al nasului, și acolo, în nara din dreapta, o prinse el și ea își pierdu viața destul de tânără încă poate; dar locul unde se săvârși, agonia ei e atât de delicat, încât rezultă aici, din introducerea ei, un strașnic strănăt a cărui izbucnire năpraznică deșteptă pe om, aruncând la zece pași, pe insecta mai mult imprudentă decât culpabilă.

(Va urma.)

Un candidat de avocat.

În cancelaria avocatului **Dr. Andrei Pop (Bánffy-hunyad)** află aplicare imediat un candidat cu praxă pe lângă condițiuni favorabile.

Se vinde

o casă din mână liberă, cuprinzând, birt, (cârciumă) cu popicarie și cu mobilierul necesar precum și o casapie, extinzându-se casa pe trei străzi, la colț. Doritorii de a cumpăra să se adreseze la **Gheorghe Ciorogar, (Lugoj)**, strada Atanasievici nrul 10.

Aviz!

Comuna bisericască gr. or. română din Bănat-Comloș, a hotărât, renovarea atât internă cât și externă a bisericii.

Sunt rugați deci, atât pictorii noștri români, cât și măestrii lemnari, pe spesele proprii să vie la fața locului, pentru facerea planului și preliminarului, ca apoi să se poată lua dispozițiile necesare, pentru traducerea și în faptă a hotărârei.

B.-Comloș (Nagykomlós), la 11 Februarie 1912.

Julian Popescu,
preș. com. parochial.

Petru Craiovean,
not. com. parochial.

„DEGANIN“

(scutit prin lege)

e cel mai bun prav pentru stărpirea insectelor de bucătărie, magazine etc.

1 pachet de ½ kgr. costă numai
1 cor. 50 fileri.

Probați odată și vă scăpați de ele, când nu veți mai fi surprinși să aflați moarte în mâncare!

F. A. DEGAN, Fiume
Postafiók 163.

**BIENERTH
IGNÁCZ**

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Brânză săcuiască desert

veritabilitate garantată (specialitate).

Brânză de prima calitate în burduf și vană ::

oferă fabrica de brânză de oaie din Ardeal

CAROL ALBRECHT
NAGYSZEBEN, Burgergasse 13—15

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

IGNATIE STICSINSKY

zugrav și văpsitor, negu-
: storie de văpsele :

== LUGOJ, ==

Palatul evangelic-reformat.

Telefon nr. 164. — Telefon nr. 164.

Andrássy Gábor mäsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsarit. Primesc totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10,
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu ::: prețuri moderate. :::

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann
≡ **Sándor**

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galanteriile mele

Români! Replantați vița, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimitați băeții la cursul practic de altoit!

Atențiune!

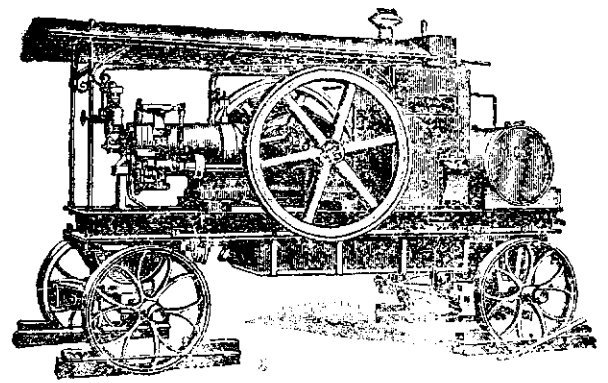
Toate familiile românești cari au lipsă de cafea bună, sunt rugate a comanda din Fiume numai dela firma românească **F. A. Degan**, care poartă mare luptă cu concurenții străini și se cuvine să-l incurajăm fiind singurul român care a înțeles acolo lipsa unei firme românești.

Extras din prețurentul firmei **F. A. Degan** din **Fiume** (postafiók nr. 163.)

	1 Kgr.	5 Kgr.
Cafea crudă (neprajită) . . .	Cor. III	Cor. III
1 Santos fină și aleasă . . .	3.—	15.—
10 Cuba fină	3-30	16-50
12 „ mai fină	3-40	17.—
14 „ cea mai fină	3-60	18.—
15 „ mărgele	3-40	17.—
16 „ specialitate	3-80	19.—
21 Iava aurie I-a	3-50	17-50
24 Ceylon fină	3-60	18.—
26 „ mărgele plantație	4.—	20.—
28 Mocca arabă (adevărată)	3-80	19.—
106 „Victoria“ (din 3 soiuri)	3-80	19.—

Pachetele se expediază cu posta de 5 kgr., franco și cu rambursă, în cari se poate alătura și „Deganin“, Tea, Mandule, Stafide etc.

Cereți prețurent românesc gratis!

EUGEN NICOLA

fabrică de mașini agricole. : :
BLAJ (Balázsfalva).

Aduce la cunoștința mult onoratului public românesc, că și-a reînnoit și mărit fabrica și depositul său de mașini.

Fabrica e aranjată cu cele mai moderne mașini și e în stare a executa orice comande, atât mici cât și mari.

Are în depozit tot soiul de mașini agricole și motoare.

Primește și execută instalații pentru mori.

Execută orice comande pe lângă cea mai mare garanță cu prețuri moderate, cu condițiuni de plată favorabile în rate.

Deslușiri și informațiuni se dau la cerere gratuit. — Catalog ilustrat se trimite gratuit.

!! Să spriginim pe români !!

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891

Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compacto, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! serviciu prompt! Prețuri avantajoase!

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința foștilor mei mușterii, on. public și tuturor acolora, cari m'au cunoscut sub numele de SEE-LINGER M. ANDOR, că mi-am maghiarizat numele de familie în ARADI și sub această nouă firmă am deschis o prăvălie de ciobotărie în strada Salacz nr. 1 în localitățile Rónay Jenő, dela care am cumpărat depozitul și atelierul. Noua prăvălie am reînnoit-o cu marfă indigenă, americană și engleză, vânzând marfa veche, luată dela Rónay în prețul fabricei. Țin în depozit orice ghetă de domni, dame și copii, ghetă de bal, păpuși și pantofi.

Cu stimă:

Aradi (Seelinger) M. Andor

str. Salacz nr. 1.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

**Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :**

**HERZOG
SÁNDOR**

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

La tipografia „CONCORDIA“ din Arad, strada
Zrinyi nr. 11a se află de vânzare frumosul ro-
man, scris de marele filo-român BJÖRNSTJERNE
::: BJÖRNSSON :::

■ „MARY“ ■

Traducere liberă de HOREA PETRA-PETRESCU.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto.
La comanda de 10 exemplare se expediază
franco. :: Pentru România și străinătate
1.20 Lei + 20 bani porto. _____

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. — Vinga. ::

Capital propriu 2,600.000 cor. Depuneri 5,500.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :-: Contabilitatea: Nrul 1149. Filiala Buziaș Nrul 10.

„ Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26. Filiala Vinga Nrul 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari elibe-
rează libel. Administrează depuneri cu ca-
sete de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei de-
puse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără
nici o detragerere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casel se plătesc și fără abdicere.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale
cu acoperire hipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat
și pe proprietăți de pământ.

„ARIEȘANA“ institut de credit și economii societate pe acții în Turda.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ARIEȘANA“ societate pe acțiuni se invită conform §-lui 17 al statutelor societății la

a XXV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Turda, la 15 Martie 1912 d. am. la 2 ore în localitatea institutului.

Agendele adunării vor fi:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune despre rezultatul anului de gestiune expirat.
2. Decidere asupra conturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
3. Deciderea asupra urecării capitalului societar și în urmare schimbarea statutelor §§ 7, 9, 11, 18, 22, 24, 32, 38, 43, 49 și 72.
4. Darea absoluturului, direcțiunii și comitetului de supraveghiere pe anul de gestiune expirat.
5. Alegerea a 3 membrii noi în direcțiune și alegerea, respective sortirea a 2 membrii conform § 32 din statute (sortirea III).
6. Intregirea comitetului de reviziune.
7. Fixarea marcelor de prezență pe anul curent.
8. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.
9. Alegerea alor 3 acționari, pentru verificarea procesului verbal al adun. gen.

Domnii acționari, cari în înțelesul §-lui 19 din statutele societății, doresc a participa la adunare în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului, cel mult până în 14 Februarie 1912.

Acțiunile se pot depune și la institutele „Albina“ Sibiu, „Bihoreana“ Oradea-mare și „Patria“ Blaj.
Turda, 16 Februarie 1912.

DIRECȚIUNEA.

ACTIVE.

CONTUL BILANȚ pro 31 Decembrie 1911.

PASIVE.

Cassa în număr		56392 18	Capital		160000 —
Escompt	415615 55		Fond de rezervă	114442 11	
Escompt hipotecar	391115 —	806730 55	„ special de rezervă	5194 90	
Imprumut hipotecar pe obligații	495563 20		„ de penziune	29269 62	148906 63
Obligații caventate	6610 46	502173 66	Depuneri spre fruct.		969035 20
Efecte		32239 35	Dividende neridicate		756 —
Edificiul institutului	130000 —		Imprumut pe casele institutului		43220 24
Realități de vânzare	5774 02		Reescompt		212078 —
abscriere	1000 —	134774 02	Diverse conturi creditoare		105962 68
Bon la cassa de păstrare post.		1266 71	Interese transitoare		15981 78
Cont-curent		114742 69	Profit curat		22822 68
Mobilier	1545 60				
abscriere	330 96	1214 64			
Diverse conturi debitoare		27935 48			
Interese de reescompt anticip.		1293 93			
		1678763 21			1678763 21

CHELTUELI.

CONTUL PROFIT și PERDERE.

VENITE.

Interese: la depuneri	43597 69		Interese: dela escompt	45784 97	
„ fond de rezervă	4418 08		„ hipotecă	40986 42	
„ fond de penziune	1133 72		„ obligații cav.	632 70	
„ fond special de rezervă	225 92		„ efecte	689 85	
„ reescompt	5758 33		„ cont-curent	3230 97	
„ imprumut pe casele inst.	2495 54		„ de întârziere	5939 72	97264 63
„ acții din emis. nouă	286 55	57915 83	Proviziuni și alte venituri		6601 34
Spese: salare și remunerații oficialilor	9400 —		Chiria realităților	6825 38	
relut de cvartir	1270 —		„ biroului	2000 —	8825 38
spese de birou, porto, etc.	5253 58				
marce de prezență	805 —	16728 58			
Dare: directă și comunală	8392 53				
10% după interese de depuneri și int.					
de acții	4388 43	12780 96			
Amortizări: mobilier, realități și pretenziuni		2443 30			
Profit curat		22822 68			
		112691 35			112691 35

Turda, 31 Decembrie 1911.

Dr. George Popescu,

dir. exec. și membru în direcțiune.

Iuliu Bardosy, m. p. Ioan Mesaros, m. p.

președinte.

v.-președinte.

Gregorlu Pap, m. p. Nicolau P. Rațlu, m. p.

DIRECȚIUNEA:

Samoilă Poruțlu, m. p.

Iuliu C. Vlăduțlu, m. p. Ioan Bucur, m. p.

Iacob Trif,

contabil.

Dr. Iuliu Popescu, m. p.

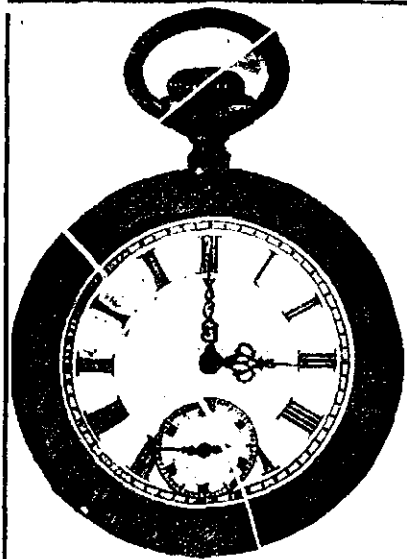
S'a examinat prin subscrierul comitet de reviziune și s'a aflat în consonanță cu cărțile purtate în regulă.

Turda, 16 Februarie 1912.

Iosif Costin, m. p.

Iosif Lissal, m. p.

Bölöni István, m. p.

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaericeale**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata, cât și în**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
 mai bună prăvălie în aceasta privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
 ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Mobile

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe gargon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, piano și mașini de cusut
 :: să trimit ori unde. ::

La aranjare deplină trimit voiajeur pe speșele mele.

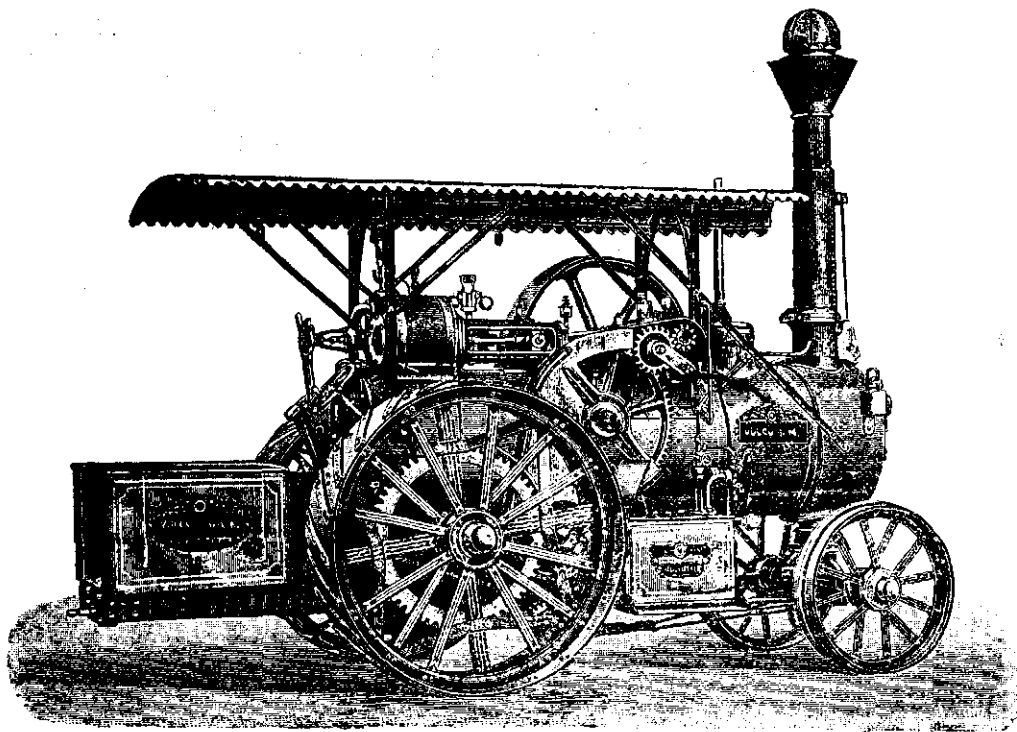
Johann Wersching

depozit de mobile în

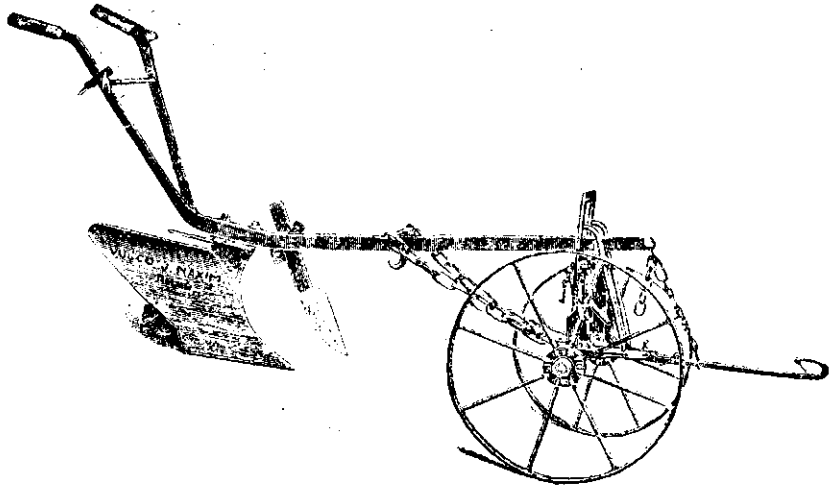
= VERSE CZ. =

MAXIM I. VULCU

fabricant de mașini, **A R A D**, strada Fábían László nrul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umbie singure, o efeptuesc în prețuri moderate. După sistemele cele mai practice și cunoscute cu lamez, cu roate, și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grapi, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batose complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzin. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme se capătă la firma **VULCU I. MAXIM, ARAD**, str. Fábían László, lângă gara mare.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.